

✂ BUDAVÁRI ✂

2024. 12. - 2025. 01.
V. ÉVF. 6. SZÁM

SÉTÁK

TÁJÉKOZTATÓ ÉS KULTURÁLIS
MAGAZIN

HANGOLÓDJUNK ÉNEKKEL A KARÁCSONYRA

INTERJÚ BUBNÓ TAMÁSSAL, A SZENT EFRÉM FÉRFIKAR ALAPÍTÓJÁVAL

Események

Ünnepi szabadtéri kiállítás

Ybl álma

Hiánypótló könyv a Várkert Bazárról

Újjászületések

Palota épült a semmiből

KEDVES OLVASÓ!

A 2024-es esztendő a korábbiakhoz hasonlóan mozgalmas és történésekkel teli időszak volt mindannyiunk számára.

A Budavári Palotanegyed megújításával idén is a terveink szerint haladtunk. A Dísz tér sarkán lévő elhagyott telken hosszú éveken át zsibvásár éktelenkedett. Most újra áll a Vöröskereszt Egylet egykori székháza, amelyet az eredeti, korhű külsővel és legmodernebb belsőépítészeti technikák segítségével irodaházként építettünk újjá. Mellette a végéhez közeledik az egykori Honvéd Főparancsnokság megújítása is. Az épület a látogatók számára nyitott lesz, a budai Vár egyik legdíszesebb kupolájában kilátó nyílik. Az újjászülött épületben a helyszín történelmi hagyományaihoz hűen a Hadtörténeti Intézet és Múzeum kap méltó helyet a jövőben.

2024-ben a terveinknek megfelelően haladtunk a József főhercegi palota újjáépítésével is, ahol már látható a kertet határoló tekintélyes kerítésfal, valamint a hozzá tartozó lodzsa is. A Budavári Palota rekonstrukcióját a déli összekötő szárny és benne a varázslatos Szent István-terem újjáépítésével kezdtük meg, és az északi szárnyval folytatjuk. 2026-ban visszaállítjuk a Szent György téri főbejáratot és az egykor felette elhelyezkedő Hungária-szoborcsoportot, újra átjárást biztosítunk a Szent György tér és a Hunyadi udvar között, és újjáépítjük a Hunyadi udvar rámpáját is.

A Nemzeti Hauszmann Program keretében újjászületik a Budavári Palotanegyed szíve, a Szent György tér is. A tér központi eleme a Szabadság oszlopa lesz, amely Marco Casagrande eredeti tervei alapján készül. Az olasz származású, neves építész és szobrász még 1848-ban álmodta meg a forradalom által ihletett nagyszabású kompozícióját, azonban műve eddig nem valósult meg. A díszesen faragott, impozáns oszlopon allegorikus formában jelenik majd meg a 12 pont, tetején Hungária nőalakja lesz látható.

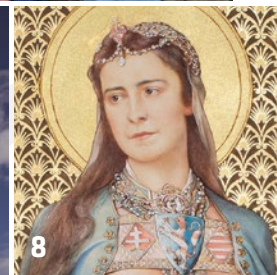
Idén a legtöbb kulturális rendezvényünket telt házas érdeklődés kísérte, a megújult Szent István-teremben már csaknem 350 ezer látogatót fogadtunk. Decemberben is sokakkal hangolódhattunk együtt az ünnepre hagyományos adventi koncertjeinken, karácsonyi vásárunkon és kiállításunkon. Ha kedvet kaptak, még nem késő ellátogatni hozzánk: a finom falatok,

a jóízű italok és a gyönyörű karácsonyi képeslapokat felvonultató szabadtéri tárlatunk az egész adventi időszakban várják az érdeklődőket a Csikós udvaron.

Megjelent legújabb kötetünk, amely az *Ybl megvalósult álma – A Várkert Bazár története* címet viseli. A Budavári Palotanegyedről szóló könyvsorozatunk negyedik része ezúttal a Várkert Bazár izgalmas történetébe nyújt betekintést. A gazdagon illusztrált kiadványt, amely ajándékboltjainkban is megvásárolható, karácsonyi meglepetésként is jó szívvel ajánlom figyelmükbe.

A Várkapitányság munkatársai és a magam nevében áldott, békés karácsonyt és boldog új esztendőt kívánok minden kedves Olvasónknak.

Fodor Gergely
kormánybiztos,
a Várkapitányság vezetője

TARTALOM

LÉLEKZET

- 4 Isteni adomány, hogy a hivatásomnak élhetek – Interjú Bubnó Tamással
- 19 120 éves a Mátyás kútja
- 20 Ybl megvalósult álma
- 28 Barokk és szakralitás – Nöpauer Máté öröksége

KIRÁLYOK VÁRA

- 8 Magyar királynő a szent asszonyok között

MŰZSÁK VÁRA

- 12 Királyok festője – Roskovics Ignác

KARIKATÚRA

- 15 Roskovics Ignác

ÚJJÁSZÜLETÉSEK

- 16 Befejeződött a Vöröskereszt Egylet egykori székházának újjáépítése

PÁRHUZAMOK

- 24 „Istent gyakran felcsöngetem, és nem csak karácsonykor” – ünnepi páros interjú

ESEMÉNYEK

- 22 Téli képeslapok a boldog békeidőkből
- 31 Jazz mindenkinek – a Várkert Bazárban koncertezik a Sárík Péter Trió

AKTUÁLIS KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK

- 32 Hírek a Budavári Palotanegyedből

BUDAVÁRI FINOMSÁGOK

- 34 A koronás sütemény

KÖZELKÉPEK

- 35 Keresztrejtvény

BUDAVÁRI SÉTÁK, V. ÉVFOLYAM 6. SZÁM

Kiadja: Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zrt. 1013 Budapest, Ybl Miklós tér 6., 1519 Budapest, Pf. 365
ISSN 2732-0855

Főszerkesztő: Kőrösi Gábor

Főmunkatárs: Csermely Gábor Vezető szerkesztő: Tallér Edina

A szerkesztőség munkatársai: Borbényi Györgyi, Aykhan Gökhan, Fekete-Horváth Erika, Gyarmati Krisztina, Leitner Karina, Nagy Nándor, Németh Mónika, Sándor Zsolt, Viland Gabriella, Virág Csilla Fotók: Barcsik Géza, Hatházi Tamás, Kárász Karolina, Alamy, Fortepan, MTI, Shutterstock, Várkapitányság archívum

Fejlesztéseinket és programjainkat bárhol és bármikor figyelemmel kísérheti. Kövesse közösségi oldalainkat, tekintse meg *Budavári Történetek* című [online magazinműsorunkat](#) YouTube-csatornánkon, és [iratkozzon fel hírlevelünkre!](#)

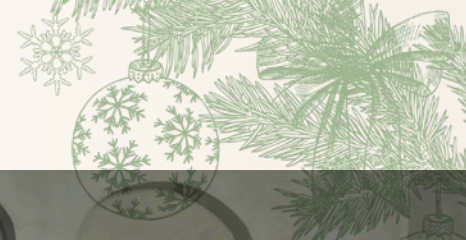

hirlevel.nemzetihauszmannprogram.hu

ISTENI ADOMÁNY, HOGY A HIVATÁSOMNAK ÉLHETEK

INTERJÚ BUBNÓ TAMÁSSAL,
A SZENT EFRÉM FÉRFIKAR ALAPÍTÓJÁVAL

Énekesként, tudományos kutatóként és karnagyként Európa majd minden országában, de az Egyesült Államokban, Kanadában, Dél-Amerikában, Indiában, Japánban is járt. Egyházzenei és ismeretterjesztő publikációi tanulmánykötetekben, folyóiratokban jelennek meg, 2002-ben megalapította a januárban a Várkert Bazárban is fellépő Szent Efrém Férfikart. Bubnó Tamás Liszt-díjas művésszel, tanárral és kutatóval beszélgettünk a karácsonyról, a zene isteni lényegéről, hivatásról, sorsfeladról.

✂ A többszörösen díjnyertes énekkar fellépett a Várkert Bazárban, de énekeltek Európa több országán kívül Afrikában, Ázsiában és Dél-Amerikában is

✂ **A Budapesti Énekes Iskola vezetője több évtizede, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszékének oktatója, főiskolai docens és szakmai vezető a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán, alapítója az immáron 22 éve működő Szent Efrém Férfikarnak. Honnan ez a rengeteg energia és szenvedély?**

Egyik munkából megyek bele a másikba. De én ezt nem munkának fogom föl. Mindenütt zenélek, számomra ennél jobb nincsen. Isteni adomány, hogy a hivatásomnak élhetek. A családi minta vegyes volt, már ami a munkához való hozzáállást illeti. Vágyakozom is elég gyakran az életem első 14 éve után, amelyet Homrogdon töltöttem. Anyám zongoratanárként vett részt a közösség életében, apám is kiválóan zenélt, a faluban kórust is vezetett, és ő volt ott a görögkatolikus pap. Velünk élt

Sohasem volt kérdés, hogy nekik is lesz közülük a zenéhez, de nem volt rajtuk családi kényszer, szabadon választottak utat, hogy merre szeretnének tovább menni. Mindketten elvégezték a Károli Gáspár Református Egyetem angol szakát, de már

életutam. A miskolci Zeneművészeti Szakközépiskola után a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán tanultam, majd a Zeneakadémián végeztem ütőshangszerek és karvezetés szakon. 1986-ban Dobszay László felkérésére bekapcsolódtam az énekes iskolás kísérleti oktatásba, tanára, majd 1988-tól egyik művészeti vezetője lettem a Budapesti Énekes Iskolának. És tulajdonképpen ennek folyományaként 2002-ben megalakult a Szent Efrém Férfikar.

✂ *A cél, hogy megtaláljuk azokat a csatornákat, amelyeken keresztül mindenkihez eljuthat a zene isteni lényege.*

nagyapám is, aki pedig főesperes atyaként vállalt szolgálatot korábban. Leginkább az az emlékem róla, hogy ücsörgött, pipázott, olvasta a Bibliát, imádkozott. Én rá hasonlítottam gyerekként. Amit a legjobban szerettem: nézelődni, lenni, csak úgy, semmit sem csinálni. De végül más életutat adott nekem a gondviselés. A szüleim nagyon aktívan éltek, a közösség mindig számíthatott rájuk. Végül én is ezt a mintát követtem.

gyerekként énekeltek a Budapesti Énekes Iskola koncertkórusával, aztán később a Szent Efrém Férfikar meghatározó tagjaivá váltak. Mostanra már Lőrinc fiam az együttes vezetője.

✂ **Szülfalujának lelki vezetői 1932-től kezdve 55 éven át Bubnók voltak. Nem merült fel, hogy hűen a családi hagyományokhoz, ön is a papi hivatást választja?**

Egy rövid időre felmerült, de hamar elvettem. Sokkal jobban szerettem zenélni annál, hogy abba tudjam hagyni, és más legyen az

✂ **Mit gondol, a gyerekkorból hozott családi minta vagy a gondviselés mutatja az utat, amelyen jár?**

Ahol most beszélgetünk, ez is egy olyan hely, amely emblematikus a szüleim és közvetetten az én életemben is. Apám és anyám itt, a Fő utcai Szent Flórián-templomban találkoztak először, és én ma is ehhez a gyülekezethez tartozom. Tinédzserkoromban ütőhangszeres szerettem volna lenni, de aztán 1975-ben Dobra János barátommal elkezdtünk együtt énekelgetni. Rájöttem, hogy a világ vokális zeneirodalma mindenképpen hordoz olyan izgalmas és

✂ **És a fiai is, hiszen a kezdetektől tagjai voltak Lőrinc és Márk is a Szent Efrém Férfikarnak.**

„EGYETÉRTEK AZZAL A GONDOLATTAL, HOGY A ZENE AZ EGYIK OLYAN DOLOG, AMELY AZ ÉDENKERTBŐL ITT MARADT.”

fantasztikus jó darabokat, amelyeket érdemes énekelni és sokat dolgozni is. Aztán egyszer csak eljött az életemben a „deus ex machina”. Kárpátaljára utaztam, és ott valaki a kezembe nyomott egy kottát. Boksay János neves kárpátaljai pap-komponista 1921-ből származó kéziratban megmaradt görögkatolikus liturgiája volt az. Abban a pillanatban összeállt a kép, és nyilvánvalóvá vált a cél és a feladat: a zene szépségének és misztériumának megismertetése, a bizánci keresztény kultúra vokális örökségének kutatása és népszerűsítése.

✂ **Mára pedig nagy hangsúlyt helyeznek a kortárs zenére, gazdag és változatos repertoárjukban bizánci és klasszikus darabok mellett crossover átdolgozások és a cappella popdalok egyaránt megtalálhatók...**

Hildegard von Bingen, a nagy teológus és kolostori főnök, nővér mondta egykor, hogy a zene szerinte az egyik olyan dolog, amely az Édenkertből itt maradt. Ezzel egyet tudok érteni.

A mi zenekarunk 2002-ben a Zempléni Művészeti Napokon lépett

föl először. Aztán az igazi áttörést a hajnókwai (Lengyelország) XXII. Ortodox Kórusversenyen való szereplésünk hozta el. Második díjat nyertünk, majd az addigi díjnyerteseknek meghirdetett XXV. (jubileumi) verseny professzionális kategóriáját megnyertük. Mi voltunk az első magyar, sőt az első nem szláv-ortodox férfikar, amelynek ez sikerült. 2005 és 2013 között számos hazai liturgikus fellépés és koncert mellett Francia-, Lengyel-, Német-, Olasz-, Oroszországban, Argentínában, Ausztriában, Belgiumban, Szlovákiában, Szerbiában, Ukrajnában és Uruguayban vendégszerepeltünk. A megalakulás után másfél évtizeden keresztül elsősorban a bizánci szakrális zenére, bizánci rítusú zenei hagyományokra, illetve a legnagyobb magyar zeneszerzők, így Liszt Ferenc, Bartók Béla és Kodály Zoltán műveire koncentráltunk. A fő cél változatlan ma is, és mivel többen is vagyunk az együttesben zeneszerzők, egyre inkább foglalkoztat minket, hogy megtaláljuk azokat a lehetőségeket, csatornákat, amelyeken keresztül mindenkihez eljuthat a zene isteni lényege.

✂ **Azt nyilatkozta korábban egy helyütt, hogy hibának tartja, hogy Európában nagyon elkülönül a klasszikus zene a kortárstól, vagy akár a könnyűzenétől. Miért gondolja így?**

Szerintem kétféle zene létezik. Amit az Istennek írtak, meg amit egymás szórakoztatására. A szakrális zene Istenhez szól. És van olyan, amire meg mulatunk, itt a földi létben. Bordalok, táncdalok, olyan dalok, amelyek hozzátartoznak a lelkünk másik oldalához. Ezt például Bartókék, Kodályék is nagyon jól tudták. Közvetítették is, rámutattak, hogy minden egyes kis népdalban ott lehet, nem mindegyikben van benne, de ott lehet a zenének az az esszenciája, amely az isteni üzenet. Nem úgy van ez, hogy csak az tud ilyet írni, aki legalább a Zeneakadémiát elvégezte. Bárkinek, aki a világon él, lehetősége van arra, hogy olyat alkosson, amelyet más még sohasem. Ilyesimből lettek a csodálatos népdalok, és ebből nő ki a magas szintű klasszikus kultúra is. Mi újság a könnyűzenével? Pontosan olyan értékeket lehet megtalálni ott is, mint bármilyen klasszikus zenei műnek az elemezgetése során. A zene hangokból áll. A zene köznyelv. A különbség abban rejlik, hogy ki milyen választékosan műveli ezt a nyelvet.

✂ **Az együttes folyamatosan járja az országot, interaktív énekórákat tartanak gyerekeknek, gyakran olyan térségekben, ahol nincs nagyon lehetőség kulturális programokon részt venni. Miért tartják fontosnak ezt a munkát?**

A gyerekekkel való közös muzsikálást tartjuk fontosnak. Élményt adni nekik a zene által. Nagyon figyelünk rá, hogy ne azt érezzék ilyenkor, hogy tanórán vannak, és mi majd most megtanítjuk őket énekelni. Nincs olyan gyerek, aki ne kapott volna a Teremtőtől egy kis zenét, mert akkor nem lenne az Úr igazságos. Isten mindenkinek megadja a lehetőséget, hogy egy kicsit jobba tegye magát, meg ezáltal a világot is. Az együtt

töltött énekóráknak a legnagyobb jelentősége és hatása a közös éneklés, hogy a közösség eggyé tudjon válni a zene által.

✂ **Szokott beszélni Istennel az ihletről?**

Persze. Az alkotásban benne van mindig a várakozás, az ihlet utáni vágy, ilyenkor megszólítjuk a Mindenhatót, hogy én Istenem, hát azt mondtad, küldesz nekem ihletet. De ez nem mindig érkezik időben... Régebben nehezebb volt ezt megélnem, ma már, azt hiszem, tudok bánni az isteni adománnyal. Ma már tudom, hogy nem mindegyik munka lesz ki-magasló és a legjobb, de így is, úgy is izgalmas az alkotás folyamata. Régebben nehezebben ment a kérés, de ma már gyakran fohászok Istenhez, hogy segítsen az alkotásban. Sok mindent adott nekem, sok segítséget kaptam tőle az utamon. Életem derekán, most úgy érzem, megtanultam ezzel jobban sáfárkodni, tudok élni a tehetséggel és a lehetőségekkel.

✂ **Az ünnepre való hangolódás együttes életében bizonyára egészen másképp alakul, mint ahogyan azt mi megéljük. Hogyan készülnek az ünnepekre?**

A bizánci világ – hasonlóan a nyugati kereszténységhez – rendkívül összetett a karácsonyi szokásokat illetően. De vannak egyezések, amelyek a mediterráneumban és az északabbi területeken egyaránt élnek. Mindenhol elkezdődik az előkészületi böjt november 15-én, itt is egy negyvennapos időszak indul

„Bárkinek, aki a világon él, lehetősége van arra, hogy olyat alkosson, amelyet más még sohasem.”

el, hasonlóan a húsvétot megelőző nagyböjthöz. Ugyanakkor itt örömteli ünnepek is jellemzik az előkészületi időt: november 21.: Az Istenszüelő bevezetése a templomba, december 6.: Szent Miklós-nap, december 9.: Szent Anna csodálatos foganása. És elkezdődik a bizánci vallású közösségekben a kántálás. Kántáló dalainkban megtalálhatók magyar karácsonyi dalok (pl. *Csordapásztorok, Mennyből az angyal*), de sok kárpátaljai és felvidéki görögkatolikus dalamunk is nagy kedvenc: *Az ég és a*

föld, A nagy titok, Csodáknak csodája, Nosza Pesta. A mi családjunkban, Homrogdon mindig ünnepi vacsorai menü előzte meg a karácsonyfa melletti ajándékozást.

✂ **Ön fellépett már korábban a Várkert Bazárban, hiszen adventi koncertet adtak. Milyennek látja a megújult környezetet?**

1975-től lakom Budapesten, sok különféle állapotát éltem meg ennek a rendkívül attraktív és eredeti épületegyüttesnek. Nagyszerű hír volt, hogy kulturális funkciót kapott, és mára Buda ikonikus helyévé lépett elő. Hálás vagyok – kollégáimmal együtt –, hogy már többször felléphettünk itt. Tavaly az adventi koncertünk előtt kezdett el esni a hó, és erre a híre gyermeki lélekkel rohant ki a teljes Szent Efrém az utcára hógolyózni. Aztán jött egy emlékeztető hangverseny. Nagyon szép este volt. Ez annyira bennünk él, hogy idén újévi koncertet tartunk itt. Huszonkét éves pályafutásunk alatt most lesz először, 2025 januárjában újévi koncertünk. Itt a bizánci évkezdés énekei, a bécsi újévi koncertről jól ismert dallamok, a cappella popfeldolgozások és saját szerzemények is felhangzanak majd, most már erre gyakorlunk. Ennek többek között az az ára, hogy a szilveszterezés igencsak szordínós lesz, pedig nem vetjük meg a mulatozást sem. De közben még ez év végén éneklünk. A családban ilyenkor előjönnek a karácsonyi kántáló énekek, együtt zenélünk a fiaim mellett most már az unokákkal is, közétesszük minden felületen, hogy hadd hallja más is, énekeljen más is, tanulja meg más is. Mi magunk is tanulunk innen-onnan a világból, különböző együttesektől dallamokat, amelyeket szépen belopunk ide, a magyar köztudatba. ✂

✂ **A férfikar gazdag repertoárjában bizánci és klasszikus darabok, crossover átdolgozások és a cappella popdalok egyaránt megtalálhatók**

Pietro Nelli: Árpád-házi Szent Erzsébet, Bonnefonten Múzeum, Maastricht

MAGYAR KIRÁLYLÁNY A SZENT ASSZONYOK KÖZT

1207-ben született meg II. András király és Merániai Gertrúd harmadik gyermeke, Erzsébet. A kislányt kezében tartva a királyi pár még nem tudhatta, hogy lányuk istenfélő, példamutató életvezetésével mekkora hatást gyakorol majd Európa-szerte a keresztény hívekre.

JÓRAVALÓ GYERMEK, ADAKOZÓ KIRÁLYLÁNY

A beszámolók szerint a már egészen fiatalon is szófogadó, jólelkű gyermek a királylányok szokásos sorsa elé nézett: az ország diplomáciai kapcsolatait erősítendő, eljegyezték a türingiai tartománygróf örökösével. Erzsébet így fiatalon Wartburgba került, ahol aztán 1221-ben házasodott össze IV. Lajos gróffal. A korabeli beszámolók alapján házasságuk boldogan, egyetértésben és szeretetben telt, noha nem hosszan: férje 1227-ben, egy keresztes hadjáratra tartva elhunyt pestisben.

Erzsébet élete ekkor egyértelműen nehezebbre fordult, ugyanis Lajos családja, főként testvérei már

Lajos életében sem kedvelték az udvari etiketthez nem igazodó, a birtok javait inkább a szegényekre költő Erzsébet cselekedeteit. A korábbi évek során is, férje távollétében, Erzsébet felügyelte a birtok körüli tennivalókat, és ezt igen lelkiismeret-

tesen tette – gyakran osztott ételt, adott menedéket a rászorulóknak. A türingiai rokonság Lajos halálával pontot akart tenni a hiábavalónak tekintett osztogatás végére, így férje halála után Erzsébet menekülni kényszerült három gyermekével a várból és Wartburg városából. Ettől fogva még szerényebb életmódot folytatott, életét két célnak szentelte: az elesettek segítésének és gyermekei nevelésének. Noha apja és testvére (a majdani IV. Béla) többször is hívta vissza Magyarországra, Erzsébet ezeket a lehetőségeket

elutasította, hiszen feladatának tekintette, hogy fia, Herman türingiai örökségét kivívja neki.

ÖNFELÁLDOZÓ ASSZONY

Utolsó éveit Marburgban töltötte a ferences harmadrend, a beginák (vagyis az apácaságra nem lépő, világi egyénként a rend iránt elhivatott életet élő nők) kötelékében, és itt is hunyt el 1231 novemberében. Szülőföldje, Magyarország azonban élete során végig kedves volt számára: erről tanúskodik kapcsolattartása apjával és bátyjával, valamint az a legendás történet is, hogy minden-nél jobban vágyott egy olyan templom építésére, melynek harangszava még Magyarországra is elhallatszik. Az épület ideális helyét azonban nem találta, így végül egy követ hajított el, és ahol az földet ért, nem messze a Lahn folyó vizétől, meg is építtette a templomot.

SZENT NŐK KORA

Erzsébet a maga elhivatottságában korántsem volt egyedül a korszakban. A 13–14. században a Szűz Mária-kultusz nyomán erős népszerűségnek örvendtek a kimondottan szent életű nők. Assisi Szent Klára, Sziénai Szent Katalin, a lengyel Szent Hedvig, a prágai Szent Katalin vagy a magyar Szent Margit és társaik Európa-szerte hirdették Isten igéjét, és szólították meg a híveket egy olyan időszakban, mikor a világpolitikai krízisek és az egyházból való fokozatos kiábrándulás egy újfajta, a keresztény gyökerekhez visszatérő, befelé forduló vallásosságra teremtettek igényt.

Az uralkodói dinasztiák szinte versengtek érte, hogy lánygyermekük közül kerüljenek ki az újabb csodás életű nők, és igyekeztek rokoni

Adam Elsheimer: Árpád-házi Szent Erzsébet ételt és italt kínál egy betegnek, 1598 körül (Wellcome Collection, London)

Fresko, Wartburg kastély- Erzsébet Galéria, Moritz von Schwind: Búcsú IV. Lajostól

kapcsolataikat annyira visszavezetni, hogy minél több szent életű asszony szerepeljen a családfájukon. A korábbi évszázadok keresztes lovagkirályai helyett a javaikról lemondó, fogadott szegénységben élő, életüket a rászorulóknak megsegíté-

Erzsébet búcsúzik férjétől, a császára oldalán keresztes hadjáratra induló IV. Lajos gróftól, aki út közben, Otrantóban 1227 őszén pestisben hunyt el

sének és a betegek ápolásának szentelő királynék és nemes asszonyok jelentették az igazi presztízst.

PÉLDAMUTATÓ, LEGENDÁS ÉLET

Erzsébet tehát két szempontból is beváltotta a királylányokhoz fűzött reményeket: politikailag előnyös házasságával, valamint példamutató életével. Ide tartozott a szegények segítése, de az is, hogy kórházat, árvaházat alapított, maga ápolta a betegeket. Életéről a halálát követő évszázadokban számos legenda született, melyek közül talán a legismeretesebb a rózsacsoda – vagyis amikor az éhezőknek kenyeret vívó Erzsébet kötényében az Úr rózsává változtatta a cipőket, hogy a királylánynak ne kelljen hazudnia adakozását rosszszalló rokonai előtt.

SZENT ERZSÉBET ÉLETÉT KÉT CÉLNAK SZENTELTE: AZ ELESETTEK, BETEGEK SEGÍTÉSÉNEK ÉS GYERMEKEI NEVELÉSÉNEK.

De ugyanígy legendáriuma részét képezik a különböző betegek, akiket Erzsébet megmosdatott, és csodás gyógyulásban részesültek, vagy éppen Krisztussá változtak, ismét a vádló családtagok meghazudtolására, ahogy a 16. századi Tihanyikódexben egy magyar példa emlékezik meg róla:

„Mikoron azért egyszer egy poklos ment volna őhöz, ki igen rútvála és dohos vála, kezdé ezen kérnie, hogy őtet önnönmaga megfürösz-

SZENT ERZSÉBET PÉLDAMUTATÓ ÉLETÉBEN A SZEGÉNYEKET SEGÍTETTE, KÓRHÁZAT, ÁRVAHÁZAT ALAPÍTOTT, MAGA ÁPOLTA A BETEGEKET.

tené. Tehát az boldog Szent Erzsébet asszony, ki isteni szeretettel teljes vála, megfürösztté őtet, és ezután étellel kezdé kínálnia. Kinek mondá az poklos: Addig én sem eszem, sem iszom, mígnem temagad öledben ágyasházadba bevissz, és uradnak ágyára fektetsz. Ezt hallván az boldog Szent Erzsébet asszony, az isteni szeretettel meggyőzöttetvén legottan felvevé őtet, ágyasházába vivé, és urának ágyára fekteté. Ezután

urának paplanával belepedé. Ó, örök mindenható Isten, vajon ki tenné most ezt? Ezenközben történék urának, az hercegnek hazamennie, és ez dologról mikoron Szent Erzsébet bevádoltatott volna, megharagudván ura fegyveret ragada, és ágyasházába besietvén az paplant az poklosról elrántá, akarván őtet kettévágnia. Látá azért tehát ágyán urunk Krisztus Jézus elfeszülve fekszik. Ezt látván az herceg megesék szíve, elhajítá fegyverét, és Urunk előtt leesvén nagy sírással bűneit mondá.”

SZENT FERENC NYOMDOKAIN

Tevékenysége egybeesett a katolikus egyházon belül a lelkeség megújulásával, a ferences rend felemelkedésével, és maga Erzsébet is személyes elhivatottságot érzett Szent Ferenc tanításai iránt. Német nyelvterületen minden bizonnyal ő honosította meg tanításait, és ő volt az első begina is. Tiszteletére számos beginaudvart, közösséget alapítottak, például Gentben és Brugge-ben is. Férje halála után a korszakok szent életű nőire jellemzően

Assisi Szent Ferenc stigmatizációja

Jelenet a kassai székesegyház Szent Erzsébet-főoltáráról

lemző aszkézishez fordult: a szegények gyógyítása és segítése mellett folyamatos böjtöléssel, önostorozással igyekezett hű maradni a krisztusi tanításokhoz, minden bizonnyal ez is vezetett korai halálához.

ERZSÉBET KULTUSZA ITTHON ÉS EURÓPÁBAN

A fent említett szent nők mellett, a korszak szokásainak megfelelően, szinte mindig állt egy szellemi vezető, szinte mindig állt egy szerzetes, aki segítette az útjukat. Erzsébet lelki vezetője, Marburgi Konrád így testközelből láthatta a fiatal özvegyasszony példamutató életét, és korai halála után nem is vesztegette az időt: egyből kérvényezte IX. Gergely

Liezen-Mayer Sándor: Erzsébet szentté avatása 1235-ben, 1870-es évek (Magyar Nemzeti Galéria)

pápánál a szentté avatását. A korszak szokásainak megfelelően ez a szentté avatási perrel járt, melyben tanúktól kellett elegendő bizonyítékot összegyűjteni az egyén szent életére és cselekedeteire vonatkozóan. Hála ennek a szentté avatási pernek, Erzsébet halála után hamar elkészült egy (az időbeli közelség miatt vélhetően a későbbiekben hitelesebb) életrajza, valamint legendájának elemeit is elkezdték összegyűjteni, így történetének hagyományozódásáról igen

Assisi Szent Ferenc: ifj. Giovanni Battista Bertucci (tulajdonítva), Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria

gazdag forrásanyaggal rendelkezünk. Ezek a rövid, csodás történetek aztán hamar elterjedtek Európa-szerte – Olaszországból képzőművészeti tárgyakat, Franciaországból irodalmi alkotásokat, Németországból krónikákat ismerünk csak közvetlenül a halála utáni évtizedekből, melyek csodatételeit örökítik meg. Szent Erzsébet népszerűsége nem volt hiábavaló, a per a szokásokhoz mérve hamar lezajlott, halála után négy évvel, 1235-ben szentté is avatta IX. Gergely pápa.

Az egyházon kívül is széles körű tiszteletnek örvendett: számos uralkodó nevezte el lánygyermekét Erzsébetről, és igyekeztek minél inkább hangsúlyozni az Árpád-házzal való rokoni kapcsolatokat. Kiemelkedő példája ennek Portugália Szent Erzsébet, aki maga Árpád-házi Szent Erzsébet nagyunokahúga volt, hiszen nagyanyja, Magyarországi Jolán ara-

net is Árpád-házi Erzsébet életéből épít be elemeket – így például a híres rózsacsodát. Jellemzően mindkettőjüket ábrázolják a hármaskoronával is, mely az élet mindhárom időszakában (szüzlányság, házasság és özvegyesség) tanúsított életszentségüket jelképezi.

Hazánkban a késő középkorban számos templomot alapítottak az emlékére, az elsőt testvére, IV. Béla emeltette Kápolnán. De tiszteletére épült a még ma is álló kassai dóm, vagy a budapesti (szintén a szent tiszteletére elnevezett) Rózsák terén álló Szent Erzsébet-plébániatemplom, amelyet a marburgi templom másolataként tervezett Steindl Imre. Az Erzsébet által képviselt eszményeket gyakorolják a Erzsébet-apácák vagy elizabetanusok, akik 1785 és 1950 között a vízivárosi ferences kolostorban működtettek kórházat, szegénykonyhát, segélyközpont-

Szent Erzsébet szobra a róla elnevezett plébániatemplom előtt a Rózsák terén. A szobor Damkó József 1932-ben készült alkotása

ERZSÉBET KIRÁLYNÉT SZOROS KÖTELEK FÜZTE MAGYARORSZÁGHOZ, ÉS NAGYON SZÍVESEN TÖLTÖTT IDŐT A BUDAI VÁRBAN.

góniai királyné Árpád-házi Erzsébet húga volt. A két Erzsébet kultusza a későbbi évszázadok során összemosódott, olyannyira, hogy több, Portugália Erzsébetéről szóló csodás törté-

tot. A kolostor templomában őrizték Szent Erzsébet vándorbotját is.

Tisztelete nem múlt el a középkor végével: újra és újra felfedezték

Roskovics Ignác a Szent István-terem Szent Erzsébetet ábrázoló pirogránit képéhez Erzsébet királyné (Sisi) portréját használta fel

maguknak alakját Európa-szerte, a barokkban Rubens 1632-es Ildefonso-oltárán pompás öltözetben jelenik meg. Maulbertsch két kupolafreskóján magyar szentek között fejedelmi díszben jelenik meg, az egi Esterházy Károly Főiskola kápolnájának mennyezetfreskóján pedig rózsát nyújt át egy koldusnak. A romantika időszakában életrajzait újra és újra kiadták, főként Németországban és Magyarországon. Alakját örökíti meg Wagner *Tannhäuser* és Liszt *Szent Erzsébet-oratóriuma*, és a 19. század végén Sisi királyné is aktívan munkálkodott tiszteletének felelevenítésén. Ennek egyik, még ma is látható nyoma a budavári Mátyás-templom díszes üvegablakainak egyike, amely Lotz Károly kartonjai alapján tizenkét jelenetet ábrázol a szent királyné életéből.

A magyar királyné így nemcsak életében segítette és okította példamutatásával környezetét, hanem egy olyan kultusznak szolgáltattott táptalajt, mely országokon és korszakokon átívelve tudta és tudja inspirálni a hit felé fordulásra.

KIRÁLYOK FESTŐJE ROSKOVICS IGNÁC

1905 körül, Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ

A budai Vár történelme és művészete elválaszthatatlanul összefonódik, és e kettő találkozásának egyik kiemelkedő alakja Roskovics Ignác. Bár ő maga sohasem lakott a mai Budavári Palotanegyedben, művészi hagyatéka felejthetetlen nyomot hagyott itt.

„Népszerűség dolgában Roskovicsnak aligha volt párja, az ő képei kerültek legsűrűbben reprodukcióra, az ő adomás témáiról beszélgettek a társas összejöveteleken, az ő tréfás megjegyzéseit emlegették s a Nemzeti Szalonban, (...) az ő elmés, talpraesett, mindig jóízűs kitűnő előadású tosztajainak tapsoltak. Az aranyos kedélyű művészt mindenki szerette, vidám életrendje mindenütt kedves megértésre talált” – írja a képzőművészről Lyka Károly művészettörténész 1915-ben, a Művészet című folyóirat hasábjain.

Ki volt ez a vidám, közkedvelt férfi, sokoldalú festőművész, akinek alkotásait a Magyar Nemzeti Galériában láthatjuk, és akinek munkái az újjászületett Szent István-teremhez is kötődnek?

TANULÓÉVEK

Roskovics Ignác 1854-ben látta meg a napvilágot Szalókon, egy kis felvidéki faluban.

Magyar Nemzeti Galéria

Mélyen vallásos családban nevelkedett, és már fiatalon rajongott a festészetért, később főleg bibliai témájú képeket készített. Életművének jelentős része a magyar művészettörténet része lett, és mun-

☞ A Mária mennybemenetele című alkotását Roskovics 1882-ben festette Münchenben

kái ma is számos magyar templomban láthatók. „Többféle körülmény játszott közre, hogy Roskovicsból festő legyen. Már mint iskolásgyerek egymásután két festőnek volt tanítványa s jeles nevelésben részesült otthon, atyja az a nagyműveltségű és híres hajdudorogi esperes-plébános lévén, aki oly előkelő szerepet játszott a görög-katolikus egyházi mozgalmakban. [...] Már iskolásfiú-korában Heverdle Ferenc és Vidra Ferdinánd festők keze alá került. [...] Az ifjú Roskovics e két mesterétől sokat hallhatott a művészet felsőbbrendűségéről. E körülmények és az, hogy valóban tehetségnek ösmerték, döntően hatottak arra, hogy a festő-pályára lépjen” – meséli a kezdeti évekről Lyka Károly.

A fiatal képzőművész hivatalos tanulmányait a budapesti Minta-

rajziskolában végezte 1880-ban, majd a müncheni Képzőművészeti Akadémián tanult. 1882-ben Rómába utazott tanulmányútra. Hazatérése után oltárképeket, freskókat, életképeket festett.

ALKOTÓÉVEK

Az 1882-es budapesti kiállításon bemutatott, *A szentlélek eljövetele* című festménye azonnali elismerést hozott számára, de később a zsánerfestészet terén is jelentős eredményeket ért el. Az 1885-ben készült, *Pici piros alma* című festménye különösen népszerűvé vált, és díjat is kapott érte. Ám nemcsak munkáival, hanem különleges stílusával, művészi-emberi jelenlétével is kitűnt kora társadalmi életében.

„Jó barátaival, Fesztyvel és Vágóval, képviselője volt annak az érdekes művésztípusnak, amely nemcsak festésével vonta magára a budapesti közönség figyelmét, hanem társadalmi szereplésével is hozzájárult ahhoz, hogy azokban az időkben nemcsak megkedvelték a művészeket, hanem most első ízben fogadták el a finomabb társasélet integránsainak. [...]” – írta róla Lyka Károly művészettörténész.

A MAGYAR KIRÁLYOK

Hauszmann Alajos, a Budavári Királyi Palota vezető építész a századfordulón bízta meg az akkorra már elismert festőművészt, hogy készítse el a nagy magyar királyok egész alkalos portréit a Budavári Palota újonnan épülő szárnyának legdíszesebb termébe, a Szent István-terembe. E festmények adták a Zsolnay Vilmos műhelyében készült pirogránit képek alapját. Ferenc József is támogatta, hogy Zsolnay Vilmos ötlete alapján Hauszmann Alajos ter-

☞ A Szent István megkoronázása egyike Roskovics Ignác azon festményeinek, melyek a Zsolnay Vilmos műhelyében készült pirogránit képek alapját adták

☞ A kecskeméti nagytemplom freskóján az Atyaisten arcát egy politikusról mintázta Roskovics

vet készítsen egy történelmi terem megalkotására, mely Szent István királyunk emléke előtt tisztelg. Az első magyar király és az Árpád-ház uralkodása a 19. század végi közgondolkodás számára az önálló magyar állam dicsőséges időszakát jelképezte. A Habsburgok szemében az apostoli Szent István egyszerre képviselte az Európához tartozó keresztény magyarságot, valamint a soknemzetiségű államot, melyben békeességben élnek egymás mellett

A XIX. SZÁZAD NÉPSZERŰ FESTŐ-MŰVÉSZE VOLT, SZÁMOS MEGBÍZÁST KAPOTT FŐVÁROSI ÉS VIDÉKI TEMPLOMOK FALFESTMÉNYEINEK, OLTÁRKÉPEINEK ELKÉSZÍTÉSÉRE.

különböző népek. Az eredeti Szent István-terem történelmi tematikájához és tudományos háttéréhez Pauler Gyula főlevéltáros, a kor szak kiemelkedő történésze nyújtott támogatást. A díszes teremben megjelenő Árpád-házi királyok és szentek pirogránit ábrázolásait és

az ajtók felett megjelenő szupraport festményeket az ő szakmai javaslatai alapján készítette el Roskovics Ignác.

A terem és a benne található Árpád-házi királyokat és szenteket ábrázoló alkotások a második világháborúban megsemmisültek, azon-

Magyar Nemzeti Galéria

AZ ÉLETMŰVÉT MEGHATÁROZÓ EGYHÁZI ÉS TÖRTÉNELMI TÉMÁJÚ ALKOTÁSOK KÖZÜL KIEMELKEDIK A BUDAVÁRI PALOTA SZENT ISTVÁN-TERMÉBE KÉSZÍTETT MUNKÁI.

ban a Nemzeti Hauszmann Program keretében a különleges szépségű termet az utolsó részletéig újjáépítették a jelenkor legkiválóbb szakembereinek segítségével, és az eredeti festmények alapján újra megalkották a pirogránit képeket is.

A KÖZKEDVELT EMBER

A művészt kortársai jó humorú emberként ismerték: egyszer, amikor adóhatósági ellenőrök érkeztek a műtermébe, leírta, mely festményeket vihetik el, majd konyakkal és szivarral kínálta őket, megjegyezve, hogy jó barátságot kell ápolni azokkal, akik gyakran látogatják. Munkájára még Ferenc József is felfigyelt, 1884-ben megvásárolta tőle az *Ebéd előtt* című festményét.

Roskovics a nagyszámú megrendelése mellett jótékonykodott is. 1887-ben az alföldi árvíz károsultjai javára rendeztek jótékonyági eseményt a Városligetben, ahol ő ter-

☑ **Roskovics Ignác szobrát Kolodko Mihály kárpátaljai szobrászművész készítette**

vezte azt a hintót, amelyen mások mellett a népszerű Blaha Lujza integetett az utca népének, de közreműködött a Segítség-album szerkesztésében is, ahol Jókai Mór volt a szerkesztőtársa.

Jó kedélyű emberként az élet nehéz pillanataiban is képes volt könnyeden és derűsen reagálni a kihívásokra. Ám még a mindig vidám művészt is leterítette egy váratlan betegség. Fokoz-

atosan romlott a látása, míg aztán teljesen megvakult, és emiatt depresszióba is esett. Végül egy sikeres orvosi beavatkozásnak köszönhetően valamennyire visszanyerte a látását. 1906-ban a pesti Wampetics vendéglőben jöttek össze a művész barátai, hogy megünnepeljék állapotának javulását. Az összejövetelen ott volt többek között Feszty Árpád és Szinyei Merse Pál is. ☘

☑☑ **A Szent István-terem pirogránit, Árpád-ház nagyjait mintázó képei Roskovics Ignác festményei alapján készültek, és nem csupán a vonalvezetésben, de a színárnyalatok tekintetében is az eredeti képek pontos másai**

Magyar Nemzeti Galéria

ROSKOVICS IGNÁC

A Szlovákia területén található Szalókon született 1854. szeptember 28-án. A mélyen vallásos, görögkatolikus papi családból származó Roskovics Ignác és Gulovics Rozália fiaként. 1875-ben beiratkozott a Mintarajziskolába. Első festményét 1880-ban még növendékként állították ki a Múcsarnokban. Ezután egyházi támogatással a müncheni Képzőművészeti Akadémián folytatta tanulmányait, majd műtermet bérelt a városban, ahol megfestette *A Szentlélek eljövetele* című képét, amellyel egyházi díjat nyert el. Könyveket is illusztrált, különösen sokat rajzolt az *Osztrák-Magyar Monarchia* című képes vállalkozás számára. Felesége Schütz Alojzia Erzsébet volt, akivel halála előtt másfél évvel, 1914. február 21-én, Budapesten kötött házasságot. 1915-ben hunyt el Budapesten. ☘

Gaál Tibor grafikusművész, Magyar Arany Érdemkereszttel kitüntetett portrékarikaturista. Évek óta dolgozik *Nagy magyarok* című portrészorozatán, melynek darabjai történelmünk máig ható alakjait idézik meg. Rendszeres rovattal jelentkezik magazinunkban.

EGY ÚJJÁSZÜLETÉS TÖRTÉNETE PALOTA A SEMMIBŐL

Befejeződött a Vöröskereszt Egylet egykori székházának újjáépítése a Dísz téren, ezzel – a Főrség, a Lovarda és a Budavári Palota déli összekötő szárnya után – újabb különleges szépségű és impozáns épület született újjá a Nemzeti Hauszmann Programnak köszönhetően. Így az évtizedekig elhanyagolt telken megszűnt az a méltatlan állapot, mely a Budavári Palotanegyed városképét elcsúfította. Több száz szakember értő szaktudására volt szükség ahhoz, hogy egykori eleganciájában, ám a modern kor követelményeinek is megfelelően épülhessen vissza régi helyére a hányatott sorsú palota.

**A VÖRÖSKERESZT EGYLET SZÉKHÁZA
HAUSZMANN ALAJOS ÉS HÜTL DEZSŐ
TERVEI ALAPJÁN ÉPÜLT.**

A Vöröskereszt Egylet bérpalotájának bokrétaünnepét, vagyis azt, hogy a munkálatokkal elérték az épület legmagasabb pontját, 1901. szeptember 18-án ünnepelték a Dísz téren. A korabeli sajtó híradása szerint az esemény alkalmából fél 6-kor munkaszünetet rendeltek el, a kőművesek és a napszámosok pedig felvonultak a pallérok, azaz az építők harmadik emeletére. Itt Hauber Henrik pallér áldást kért az elvégzett munkára, és pohárköszöntővel éltette a Magyar Vöröskereszt Egylet védnökeit, Ferenc József királyt és Mária Valéria főhercegnőt, védnökhelyettesként Lajos Győző főherceget és Klotild főhercegnőt, elnökként gróf Csekonics Endrét, főgondnokként Babarczi-Schwartzter Ottót, végül az építészeket. Az esemény zárásaként a palota építőmestere, Havel Lipót körbevezette a meghívottakat.

A Magyar Szent Korona Országainak Vöröskereszt Egylete 1899-ben határozta el, hogy székházat építtet magának, erre a Dísz tér három, délkeleti telkét szemelte ki. A házakat 1900 elejére sikerült felvásárolniuk 332 ezer koronáért. Új székházuk megépítését a kor két sztárépítészére, Hauszmann Alajosra és vejére,

Hüttl Dezsőre bízták. Mindössze két év alatt elkészült az eklektikus palotaépület, melynek sarokkupolái igazi ékszerként magasodtak a tér fölé. Az impozáns palotában helyet kapott az egylet irodái mellett a Magyar Királyi Horvát-Szlavón-Dalmát Minisztérium is, továbbá tizenöt bérlakás. 1920-tól a második világháborúig Hoepfner Guidó tervei alapján kibővítve a Külügyminisztériumnak adott helyet. Az épület a második világháborúban nem sérült meg végzetesen, 1946-ban ideológiai okokból mégis a teljes lebontása mellett döntöttek. Hosszú évtizedekig városképi tájsebként üres terület, majd zsigbvasár volt a helyén.

A Vöröskereszt Egylet hányatott sorsú székházának újjáépítése 2021-ben kezdődött a Nemzeti Hauszmann Program keretében. Akárcsak a többi várbéli építkezés esetében, a munkálatokat ezúttal is alapos régé-

🔗 A Nemzeti Hauszmann Program részeként megújuló Vöröskereszt-székház külső jegyeiben korhűen követi az eredetét

szeti feltárások előzték meg, melyek során olyan leletek kerültek napvilágra, mint a székház eredeti gránitablái, a Hauszmann korabeli lépcső egy darabja és egy különleges, vörös mészkőből készült, díszített kézműs medence. De az igazi meglepetés a pincerendszer feltárásakor érte a régészeket: a törmelékektől megtisztított járatokból Mikula Ferenc Álmos és Előd vezéreket ábrázoló, több mint százéves eredeti szobrai kerültek elő, melyek egykor a Halászbástya északi főtornyát díszítették, és a második világháborút követően kerülhettek a Dísz tér saroképületének pincéjébe.

A homlokzat, a díszbejárat vagy éppen a tanácsterem terveit a művészettörténészek által gondosan összegyűjtött archív anyagok, korabeli fotók, valamint a pincében talált törmelékéből előkerült eredeti homlokzattöredékek alapján rekonstruálták a szakemberek. A korszak iránti hűség és a korszerűség szellemében újjászülető épület bokrétaünnepé 2022 áprilisában volt: ekkor készült el a szerkezetének legmagasabb pontja,

🔴 **2022 áprilisában az újjászülető épület elérte a legmagasabb pontját, a munkálatokat megünnepelve akkor is bokrétaünnepet tartottak**

melyre a szokásoknak megfelelően nemzetiszín szalaggal átkötött díszes bokrétafát kötöttek. Ezek után következhetett a szerkezetépítési munkák befejezése, valamint a sarokkupolák visszaépítése.

2023 tavaszán az egykori székházépület Színház utca felőli főbejáratát díszítő, oroszlánfejes posztamenten nyugvó, közel 4 méter magas és egyenként 2,5 tonna tömegű dór mészkő oszlopok is a helyükre kerültek. A lábazati kövek visszahelyezése után megkezdődött a homlokzatképzés, illetve elindultak a belső

szakipari munkák is. A nyár folyamán az újraalkotott homlokzatképzések is megérkeztek a műhelyekből, augusztusban pedig a rendkívül bonyolult és számos egyedi műszaki megoldással kialakított tetőszerkezet ékességét, az egyenként másfél tonna súlyú csúcsdíszeket is rögzítették a két sarokkupolán. Még ebben az évben

Az épület a második világháborúban megsérült, és bár meg lehetett volna menteni, ideológiai okokból mégis elbontották.

elkészült a tető patinázott bádogfedése, helyükre kerültek a csiga- és kagylómintákkal díszített manzárdablakok, a tetőkörlát díszműbádogos posztamentsei, valamint az attikafal faragott kövelemei is. Az épület megjelenése napról napra közelebb került századfordulós képéhez.

2024 januárjában patinázott cinklemez fedést kaptak a sarokkupolák, májusban pedig felkerültek rájuk az utolsó díszítőelemek is: az úgyneve-

zett groteszk maszkok rögzítésével befejeződött a Dísz téri épület látványos tetőzetének újjáépítése. A két sarokkupolán elhelyezett, összesen négy darab ornamens – melyek elkészítése hat-hat hónapot vett igénybe – egyenként 32 darab rheinzink lemezből préselt elemből áll össze. Az épület belső munkálatai az idei év második felében készültek el: a szakemberek az archív fotók segítségével már helyreállították az egykori dísztermet, elkészült a díszlépcsőház Magyarország középcímereit ábrázoló színes üvegablakának rekonstrukciója is, melynek eredetijét Róth Miksa budapesti műhelyében gyártották.

A Vöröskereszt Egylet egykori székházának helye méltatlanul sokáig tátongott városképi sebként a Dísz téren. mostantól ez a seb is begyógyult! A belsőépítészeti és épületgépészeti szempontból a mai kor követelményeinek is megfelelő épület – melyben átadása után irodák kapnak helyet – nem csupán külső megjelenésében, hanem belső megoldásaiban is méltó Hauszmann Alajos és Hüttl Dezső szellemiségéhez. ✿

🔴 EGY TITOKZATOS VIRÁG NYOMÁBAN

Az újjáépített Vöröskereszt-székház díszlépcsőházának üvege Balogh Eleonóra Ferenczy Noémi-díjas üvegművész és műemléki restaurátor műhelyében született újjá. Az alkotók munkáját egy archív fotó és a sok-sok tapasztalat segítette. Az egykor Róth Miksa műhelyében készült díszüvegen egy különleges növényi motívum is látható volt, ami a rekonstrukció során fejtörést okozott a tervezőknek. Balogh Eleonóra az internet segítségével találta meg az archív fotón nem felismerhető egykori virágmotívumot. Bízva abban, hogy esetleg létezhetett a jótékonysági szervezetnek egy szimbolikus virága, gyógynövénye, beírta a keresőbe a red cross flower szavakat, és az eredmények nagy része a magyar néven Égőszerlem, azaz angolul a red cross (Lychnis chalcidonica) virágról szóltak. A virág színeit az alkotók 6-7-féle vörös árnyalatból festették, a háttér pedig semleges színeket kapott.

120 ÉVES A MÁTYÁS KÚTJA

120 éve készült el Strobl Alajos legjelentősebb alkotása, a Mátyás kútja. A Hunyadi udvaron található, a „magyar Trevi-kút”-ként is emlegetett híres szoborcsoportot és szökőkutat 1904. október 30-án adták át. 2020-ban pedig teljes egészében megújult a Nemzeti Hauszmann Programnak köszönhetően.

Strobl Alajos alkotását az egykori Budavári Királyi Palota Zsigmond-kápolnájának északi térfalán helyezték el. A szoborcsoport Vörösmarty Mihály *Szép Ilonka* című elbeszélő költeményének egyik jelenetét eleveníti fel, amelyben a mese-szép Ilonka egy vadászat alkalmával megpillantja a daliás királyt, és menthetlenül beleszeret. A műalkotás egyik különlegessége, hogy a sziklájából víz fakad, amely egy íves kialakítású medencébe csobog alá.

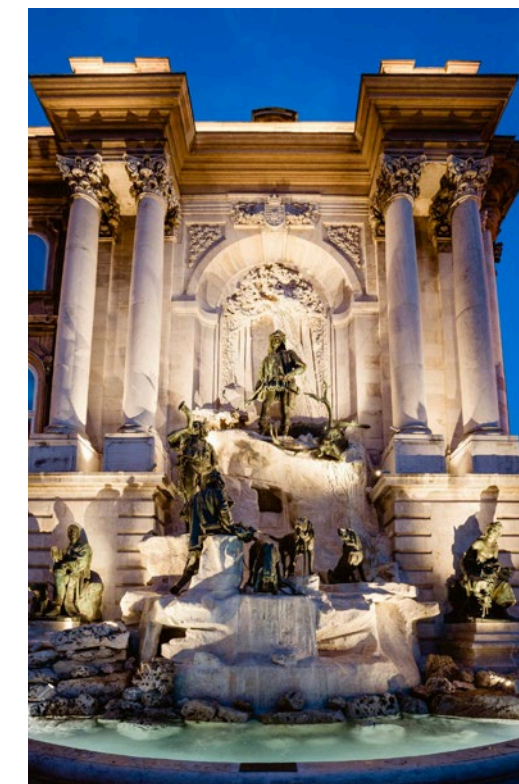
Mielőtt Strobl Alajos 1899-ben elkezdte a szökőkút szobrainak megformálását, ellátogatott Firenzébe, hogy Michelangelo és Donatello alkotásaiból ihletet merítsen. Érdekes, hogy az elejtett szarvas mintázásához a szobrászművész egy vadász által elejtett állatot használt modelljéül, míg a kutyaszobrokhoz Pálffy János Ferenc hercegtől kapott egy vadászebet. Az alkotáson összesen tíz állatábrázolás található, ezek

közül sokan csak nyolcat ismernek fel. A maradék kettő ugyanis Újlaky gróf lándzsáján található, ahová a művész két vaddisznófejet rejtett el.

A szoborcsoport a második világháborúban megrongálódott, később eltűnt a középső kutyafigura is. A szobrot a háborút követően csak részlegesen rekonstruálták, az azt követő évtizedekben a szerkezete előregedett, a víz több helyen szivárgott, és a szobrokra rakódott szennyeződések eltávolítása is időse-rűvé vált.

A Nemzeti Hauszmann Program keretében 2020-ban elvégezték az alkotás teljes körű rekonstrukcióját. A munka során pótolták a háború utáni felújítás hiányosságait: helyükre kerültek a vadász-kutyák pórázai és Mátyás király számszerijának húrja, melyek az eredeti alkotásnak is részei voltak. A szobrokat patinamegőrző eljárással megtisztították a lerakódott

szennyeződésektől. Ez segít megőrizni azt a zöld védőréteget, amely a városi levegő káros hatásaitól óvja az alkotásokat. Ezeket kívül a szakemberek megújították a szökőkút gépészetét, továbbá a vízszivárgás megszüntetése érdekében a második világháború után készült vasbeton kúttal helyett újat építettek, amely el az eredeti szegélyköveket helyezték vissza. A kút új díszkivilágítást is kapott, így esténként korábban nem látott színekben pompázik a szoborcsoport. ✿

🔴 **A romos Királyi Palota (később Budavári Palota) Hunyadi udvara egy 1945-ös felvételen (Fortepan)**

YBL MEGVALÓSULT ÁLMA

A Várkert Bazár sokkal több, mint egy gyönyörű neoreneszánsz épület. Ybl Miklós öröksége elszakíthatatlan része Budapest látképének, a Budavári Palota kertjeinek méltó folytatása, Buda egyik ékköve – ugyanakkor népszerű találkozóhely és a fővárosi kulturális élet fontos színtere. A Budavári Palotanegyed bemutató könyvsorozat negyedik részeként megjelent az *Ybl megvalósult álma – A Várkert Bazár története* című könyv tizenhat fejezetben mesél az 1875 és 1883 között született épületegyüttes múltjáról.

Miért kellett félbehagyni a Várkert Bazár építését 1876 tavaszán? A Habsburg-uralkodóház mely tagja használta az épületegyüttes folyosóit arra, hogy észrevétlenül kiszökhesse a palotából? Milyen pusztítást végzett az épületen a második világháború? Hogyan költözött be előbb a művészet, majd a könnyűzene a Várkert Bazár falai közé? Milyen fontos műalkotások születtek az épület műtermeiben? Miként újult meg az épületegyüttes az elhanyagoltság méltatlan évtizedei után?

Többek között ezekre a kérdésekre is választ ad a Budavári Palotanegyed bemutató könyvsorozat legújabb része, amely a Várkert Bazár eddigi történetét meséli el részletesen. Szentpály-Juhász Miklós könyvét november 20-án mutatták be a Várkert Bazár déli palotájában található YBL6 Művészeti Térben. A lenyűgöző szépségű neoreneszánsz épületegyüttes kalandos történetét olvasók igazi időutazáson vehetnek részt: bepillanthatnak az Ybl Miklós vezette építkezés

kulisszái mögé, megtudhatják, mely művészeknek szolgáltak műtermül használaton kívüli helyiségei, és tanúi lehetnek annak is, milyen sebeket ejtett a Várkert Bazáron a második világháború. A könyv felidézi az emblemikus fővárosi szórakozóhely, a Budai Ifjúsági Park évtizedeit, valamint bemutatja a

2014-ben befejeződött megújítását, melynek eredményeként az épület nem csupán egykori csodás külsőjét nyerte vissza, hanem a főváros egyik meghatározó kulturális intézményévé vált. A Várkert Bazár közel 150 éves, fordulatokban gazdag történetét izgalmas grafikai és képi világ teszi még különlegesebbé:

AZ YBL MEGVALÓSULT ÁLMA CÍMŰ KÖNYV TIZENHAT FEJEZETBEN MESÉL AZ 1875 ÉS 1883 KÖZÖTT SZÜLETETT ÉPÜLETEGYÜTTESRŐL.

a kiadványban többek között helyet kaptak az épület utolsó tervváltozatai, egy századfordulós helyszínrajz, valamint a korabeli kertek rajzai is.

A könyvbemutatón Fodor Gergely, a Budavári Palotanegyed megújításáért felelős kormánybiztos kiemelte, hogy a megújulás óta eltelt tíz évben a Várkert Bazárba több százezer látogató érkezett. Az érdeklődőket állandó, színes kulturális programkínálat várja: kiállítások, irodalmi estek, különböző korosztályokat megszólító koncertek, valamint családoknak szóló tematikus programok egyformán szerepelnek a repertoárban. A Várkapitányság vezetője beszélt arról is, hogy a kommunizmus időszakában a budai Várat kiszakították a főváros szövetéből. A Várkert Bazár rekonstrukciója volt az első lépés a Budavári

➤ **Fodor Gergely, a Budavári Palotanegyed megújításáért felelős kormánybiztos, a Várkapitányság vezetője, L. Simon László író, a Magyar Művészeti Akadémia tagja, valamint Szentpály-Juhász Miklós, a kötet szerzője is részt vett a bemutatón**

Palotanegyed újjászületésében. A Nemzeti Hauszmann Program keretében elinduló átfogó értékmegtérítésnek és értékteremtésnek köszönhetően azóta már újra a régi fényében ragyog a Budavári Palota

A Várkert Bazár közel 150 éves történetét izgalmas grafikai és képi világ teszi még különlegesebbé.

déli összekötő szárnyában található Szent István-terem, a Stöckl lépcső, a Főorség épülete, a Lovarda, a Hauszmann-féle rámpa, a Csikós udvar, valamint a Karakas pasa tornya is. A Vöröskereszt Egylet egykori székházának rekonstrukciója idén fejeződött be, és zajlik a József főhercegi palota, a Honvéd Főparancsnokság és a Budavári Palota északi szárnyának újjáépítése.

L. Simon László író, a Magyar Művészeti Akadémia tagja a könyvbemutatón kitért arra is, hogy az ötvenes évek rendkívül elhibázott politikai döntésének következményeként a Budavári Palota területén olyan állapotot hoztak létre, amelyen soha korábban nem létezett, utólag kialakított falmaradványokkal és egy olyan struktúrával, amely sokkal inkább illeszkedett a szocialista realizmushoz, mintsem a hauszmanni gondolatokhoz. L. Simon László azt is hangsúlyozta, hogy a Budavári Palota vissza fogja kapni azt a képét, amely méltán tette híressé.

Szentpály-Juhász Miklós könyve megvásárolható a Budavári Palotanegyed ajándékboltjaiban. ✂

➤ **A Budavári Palotanegyed bemutató könyvsorozat negyedik részeként jelent meg az *Ybl megvalósult álma – a Várkert Bazár története* című kiadvány**

TÉLI KÉPESLAPOK A BOLDOG BÉKEIDŐKBŐL

A békebeli ünnepi képeslapok világát eleveníti fel a Várkapitányság és a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ (MNM KK) – Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum november 29-én megnyílt közös szabadtéri kiállítása. A Boríték nélkül – Téli képeslapok a boldog békeidőkből című adventi tárlatnak az újjászületett Csikós udvar ad otthont.

A megújuló Budavári Palotanegyedben immár hagyomány, hogy a karácsonyi időszakban ünnepi témájú kiállítás várja a látogatókat. Idén az ingyenesen megtekinthető adventi tárlat azokba az időkbe repít vissza, amikor a posta és a képes levelezőlap közel olyan népszerű üzenetközvetítő volt, mint ma a mobiltelefon és az online tér.

A mai felgyorsult világunkban a képeslap sokszor már valóban divatjamúlt kommunikációs eszköz, amellyel leginkább a gyűjtők és a múzeumok foglalkoznak, mondta

Sikota Krisztina, a Várkapitányság vezérigazgató-helyettese a kiállítás megnyitóján tartott beszédében. „A múzeumi gyűjtemények darabjait azonban érdemes egyszer-egyszer a napvilágra is kihozni, és megmutatni azoknak is, akik nem tartoznak a rendszeres múzeumlátogatók közé” – fogalmazott. Mint mondta, a kiállítás nagy élményt jelenthet gyerekeinknek és unokáinknak is, akiknek már nehéz elképzelniük, hogy régen digitális eszközök nélkül is lehetett egymásra gondolni. A jórészt a 19-20. század fordulójáról származó

képeslapok sokat mesélnek nagyszüleink és dédszüleink ünnepeiről, a karácsonyi és újévi hagyományokról, hiedelmekről és ajándékozási szokásokról.

A vezérigazgató-helyettes kiemelte, hogy az idei esztendő több szempontból is különleges volt a megújuló Budavári Palotanegyedben. „Idén ünnepeltük a 2014-ben felújított Várkert Bazár átadásának 10. évfordulóját, amely mára a főváros közkezdvelt és megkerülhetetlen kulturális helyszínévé vált. A következő hetekben pedig nagyszerű kon-

certekkel, előadásokkal is várunk mindenkit több helyszínen.”

Dr. Török Róbert, az MNM KK – Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum főigazgatója beszédében hangsúlyozta, hogy a 19. század végén az üzenetváltás, a kommunikáció és a reklám forradalmának egyik eszköze a képes levelezőlap volt. Azt mondta, „ez amolyan régi közösségi felület volt, amely a gyors postaforgalomnak és a közlekedési fejlődésnek köszönhetően hamar eljuttatott üzenetet, kívánságot és képi tartalmat a másik félnek. De a turizmus fejlődésének is egyik kulcsfontosságú kommunikációs eszköze volt”.

A tárlat 16 szabadtéri, kivilágított installációjának köszönhetően 32 táblafelületen ismerkedhetnek a látogatók az ünnepi képeslapok világával. Különlegesség, hogy a keretek oldalain elhelyezett rejtvények megoldásával a gyerekek játékos formában kerülhetnek közelebb a kiállítás anyagához.

A *Boríték nélkül – Téli képeslapok a boldog békeidőkből* című szabadtéri tárlat február 10-ig tekinthető meg a Budavári Palotanegyedben, a Lovarda épülete mellett. Az újjászületett Csikós udvaron pedig hangulatos adventi vásár, forró italok és ünnepi finomságok, díszes karácsonyfa, valamint betlehem is várja az arra sétálókat.

Ünnepi koncertek és ingyenes családi rendezvények is szerepelnek az

Sikota Krisztina, a Várkapitányság vezérigazgató-helyettese a kiállítás megnyitóján

Dr. Török Róbert, a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum főigazgatója

év végi és év eleji programkínálatban a Budavári Palotanegyed több helyszínén, és a népszerű, *Sisi karácsonya* című vezetett sétára is várják az érdeklődőket.

További információk:
www.varkertbazar.hu;
www.budaivarsetak.hu

A KIÁLLÍTÁS FELELEVENÍTI AZT AZ IDŐSZAKOT, AMIKOR DIGITÁLIS ESZKÖZÖK NÉLKÜL TARTOTTÁK A KAPCSOLATOT EGYMÁSSAL AZ EMBEREK.

hunzene.hu

„ISTENT GYAKRAN FELCSÖNGETEM, ÉS NEM CSAK KARÁCSONYKOR”

PÁROS INTERJÚ CSOÓRI SÁNDORRAL ÉS FIÁVAL, CSOÓRI SÁNDOR SÜNDIVEL

Karácsonyi páros interjúkban a magyar népzenei világ egyik legismertebb apa-fia párosát kérdeztük zenéről, népzeneről és az év végéhez közeledve természetesen a karácsonyról is. A beszélgetésből kiderül, miért tartják fontosnak a népzene, hogyan készülnek az ünnepre, miért jelent nekik emlékeztést is a karácsony, illetve az is, mit tartanak a legfontosabbnak az adventi időszakban.

Barcsik Géza

Csoóri Sándor Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas népzeneész, a legendás Muzsikás Együttes és a Magyar Dudazenekar alapító tagja. Fia, Csoóri Sándor Sündi szintén muzsikál, a Budai Folk Band egykori irányítója, az Ötödik Évszak zenekar jelenlegi társvezetője. Mindkettő határon innen és túl is jól ismert együttes. Velük beszélgettünk a népzene helyzetéről, a karácsonyhoz való viszonyokról, az ünnepi szokásokról és arról, hogy felveheti-e a versenyt Jézus Krisztus születésének napja az egyre jobban elhatalmasodó fogyasztói szokásokkal.

Csoóri Sándor részt vett a táncházmozgalom elindításában, alapító tagja volt a Muzsikás Együttesnek és a Magyar Dudazenekarnak. Édesapja Csoóri Sándor író, költő, a magyar irodalom egyik legismertebb alakja. Sündi pedig, mondhatni, beleszületett a népi hagyományokba, és nemcsak apai, de anyai ágon is sok szálon kötődik a zenéhez, népszokásokhoz. Édesanyja Szemerei Erika néptáncos, nagynyja, Marosi Julianna népdalénekes. Tovább is vitte, viszi a család mintát. Saját megfogalmazásuk szerint: „Az Ötödik Évszak zenekar újszerű megszólalását a dalszövegekben rejlő versek, a magyar és a francia nyelven való megszólalás, a nem közismert népzenei értékekből való merítkezés, a népzenei kultúra kreatív felfogása, valamint a karamuzszenélés örömmuzsikája adja.”

✂ **Mindketten elismert, aktív zenészek. Mennyiben gondolják ugyanúgy vagy épp másképp a népzene szerepét?**

Csoóri Sándor: Számomra fontos, hogy szívvel-lélekkel muzsikáljak, ezt tartom a legnagyobb örömmnek a zeneszolgálatban. Legyen szó akár az eredeti formáját megőrző, akár a feldolgozott muzsikáról, a lényeg az, hogy a minőségből semmit ne engedjünk. A gyökerek a falusi népzeneből erednek, alapvető elvárás, hogy ismerjük azt, amit a saját izlésünk, stílusunk szerint feldolgozunk, de véleményem szerint ahogy van falusi népzene, úgy van városi népzene is, van saját népzene és más népek zenéje. Alapvetően a zene oldaláról megközelítve ugyanolyan értéket közvetít mind, ha megfelelő minőségű. Mégis, úgy gondolom, egy magyar embernek a magyar népzene kellene hogy elsőrendű legyen, mint ahogy például egy török embernek a török népzene. Én városi fiatal voltam, csak beatzenét hallgattam fiatalkoromban, mint a barátaim nagy többsége, de az erdélyi népzene tinikoromban is megszólított és magával ragadott, a maga sallangmentes valójában a lelkemig hatolt.

Csoóri Sándor Sündi: A szűkebb értelemben vett magyar népzene fogalma mára már szerintem mindenki számára ismert, vagy könnyen elérhető, tanulható. Szerencsére változatos értelmezése és ezáltal sokszínű felhasználása létezik ma a népzene-

„SZERENCSÉRE VÁLTOZATOS ÉRTELMEZÉSE ÉS EZÁLTAL SOKSZÍNŰ FELHASZNÁLÁSA LÉTEZIK MA A NÉPZENÉNEK, ÉS EZ A JÖVŐBEN MÉG SZÍNESEBBÉ VÁLIK.” (SÜNDI)

Fortepan, adományozó: Szalay Zoltán

CSOÓRI SÁNDOR

Csoóri Sándor – 1956-ban született Budapesten. Édesapja Csoóri Sándor író, költő, politikus. A Muzsikás Együttes, az Ifjú Muzsikás és a Magyar Dudazenekar alapító tagja. Az Óbudai Népzene Iskolában többek között népi hegedűt, brácsát, dudát oktatott. Könyvei: *Dudanóták gyűjteménye*, *Varázsjelek, út a magyar ösműveltséghez a zenetanulás alapján*, *Zeneszavak, 277 magyar pentaton népdal képzeletfejlesztő képekkel*. Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas.

nek, és várhatóan ez a jövőben még színesebbé válik. A népzene értékálló, tartós minőség, amelyhez mindig vissza lehet nyúlni, újra- és továbbgondolni. A népzene leginkább a fiatalok mozdították, mozdítják előre. Viszont az a tapasztalatom, hogy az idősebb korosztályt is szükséges megszólítani. A legfontosabb, hogy sikerüljön a nemzedékek között önmaguktól kezdeményezett párbeszédet létrehozni, erre a hagyományaink kiválóan alkalmasak.

✂ **Sok ember életében meghatározó szerep jut a karácsonyi készülődéseknek, hagyományoknak. Önök milyen, családból hozott ünnepi szokást, tradíciót követnek, amelyet a gyermekeiknek is továbbadtak, továbbadnak?**

Csoóri Sándor Sündi: Az ének-lés kiemelten fontos az életünkben, az ünnepeinkben. Az adventi dalok, a Mária-dalok ebben az időszakban hatnak igazán, olyankor jobban, tartalmasabban megélhetjük, átélhetjük őket. Gyermekkorom egyik meghatározó, fontos élménye, hogy házról házra jártunk, s megleptük az embereket egy kis kántálással, szívmengető zenével. Nagyon jó, hogy a mi életünkben, szokásainkban a zene a karácsony szentségétől elválaszthatatlan. Viszont van egy szomorú vonulata is számomra az ünnepeknek. Sajnos a nagymamám és az édesanyám is karácsony körül hagyott itt minket, és azóta a karácsony egy emlékezés is az elhunytakra. A felkészülés, az első gyertya meggyújtása az advent beköszöntével veszi kezdetét, mi ehhez tartjuk magunkat.

Csoóri Sándor: A szüleim különböző tájékokról – édesanyám veszprémi, édesapám Fejér vármegyei – költöztek Pestre, s úgy alakult, hogy egységes, jól ismert karácsonyi szokásokat követtek. Nálunk is a feldíszített karácsonyfa és a fa alá tett,

A MUZZIKÁS EGYÜTTES, HAMAR DÁNIEL, CSOÓRI SÁNDOR, SIPOS MIHÁLY A BELVÁROSI IFJÚSÁGI HÁZBAN ZENÉLNEK 1978-BAN.

Fortepan, adományozó: Urbán Tamás

becsomagolt ajándékok között született meg a Jézuska, és felnőttként én is ezt a bevált tradíciót honosítottam meg a családom körében. Az én gyerekkoromban – hatvannyolc éves vagyok – még a legkisebb ajándék is a csodával volt egyenlő, rendkívül tudtunk örülni mindennek. Összességében maga az együtt töltött idő, a közösen megélt pillanat volt a legfőbb és legszebb ajándék.

A mai napig meghatározó élményem, amikor fiatalon először éne-

keltünk karácsonykor dudaszóra, gyertyafénynél. Ezt a szép szokást, ahogy a fiam is említette, azóta is tartjuk, és minden évben elhatározzuk, hogy bővítjük a karácsonyi dalkészletünket.

Idén is tartom magam a régi karácsonyi ünnepkörhöz, a szokásokhoz, és figyelek rá, hogy a lelke is megkapja azt, ami jár, tehát méltóan emlékezzek meg Jézus Krisztus születése napjáról. Ilyenkor az ember lelke kiemelkedik a hétköznapiakból, jobban átadja magát a valóságon túli valóságnak.

✂ **Sündi, fiatal édesapaként hogyan éli meg a gyerekeivel a karácsonyt?**

Mindig úgy magyarázom a gyerekeknek, hogy Jézus Krisztus születésnapját ünnepeljük meg. Nálunk az a természetes, hogy zenélünk karácsonykor, és az igazán szép pillanat az, hogy részt vesznek benne a gyermekek. Egyre szebb karácsonyok tanúi lehetünk a növekedésükkel, az érettségükkel, tulajdonképpen azzal,

✂ **Az Ötödik Évszak zenekar szerzeményeiben melankolikus és életigenlő hangulatok váltakoznak**

Fotó: Hatházi Tamás

hogy látjuk, hogyan csodálkoznak rá a dolgokra. Édesapaként nekem az a legfontosabb, hogy meglegyen nekik a varázslat. Amikor valaki már maga mögött tudja a gyermekkort, más-hogyan értelmez, de hiszem, hogy felnőttként is találkozhatunk a csodával. Isteni adomány a gyermekieség, a hit az angyalokban, a cse-

Fotó: Hatházi Tamás

CSOÓRI SÁNDOR SÜNDI

– 1984-ben, Budapesten született. A Zeneakadémia népzene szakán szerezte meg a diplomáját. A Buda Folk Band, a Kerek zenekar, a Dresch Vonós Quartet és az Ötödik Évszak zenekarok alapító tagja, táncszínházi darabok zeneszerzője. Hosszúnyakú tamburán, kobozon, brácsán is játszik, és énekel. Az Ötödik Évszak első, *Ne rejtse el* című lemeze 2021-ben Fonogram-díjat nyert. Európán kívül Japánban, Brazíliában, Afrikában, nemrég Üzbegisztánban is fellépett. Junior Prima-díjas.

gettyű varázsa, ez mind-mind építi az ünnep adta élményt. A gyermeki énem azt vallja, hogy az ajándékokat az angyalok szállítják, mert tőlük kapjuk mi, felnőttek az ihletet, ők súgják a fülünkbe, hogy mit szeretnénk a szeretteink kapni.

✂ **Önök szerint az évek, évtizedek alatt változott a karácsony körüli készülődés?**

Csoóri Sándor: A magyar falusi nép karácsonyi ünnepkört tartott, akkurátusan készült rá. Ott van az András-napi mulatozás, a Mikulás-nap, a Luca napja, a betlehemezés. Mind-mind megelőlegezte a Jézusvárást.

ben kevesebb szerephez jut, csökkent a jelentősége, a súlya. Tisztelet a kivételnek, nyilván akad olyan, akit nem fertőzött meg teljesen ez a hozzáállás, s tudja és érti, hogy az őszinte szeretet, az egymás felé fordulás élvez elsőbbséget az ünnepi tevékenységek során.

Csoóri Sándor Sündi: A karácsony nem véletlenül egy kiemelkedő időszak, közrejátszhat ebben, hogy év végére esik, és az ember olyankor gyakran végez számvetést, visszatekint a mögötte álló esztendőre. Bízom benne, hogy mindig sikerül megtartani, átmenteni a karácsony misztériumát. Minden író-

nia nélkül mondom, hogy táplálkozhatnánk akár a népdalainkból is, úgy gondolom, hogy jót tenne a társadalomnak. Sajnos a fogyasztói kultúrára nem erről szól, nem arra ösztökél, hogy elsősorban a kultúrát vegyük magunkhoz. Én azért optimista és bizakodó vagyok. A nyelvünk is átvészelt nagyon sok nehézséget, nemcsak fogyasztói hatásokat, azért erre legyünk büszkék, a saját nyelvünkre és az őseink által létrehozott kultúrára, amelyben rendkívül szép dolog, hogy a szeretet áll a középpontban.

Nagyapám, Csoóri Sándor, így ír az Éjszaka, a város utcáin című versében: „Céltalan utcák a széllel egy irányban, / visszhang-nélküli város, éjszaka. / Nincs látható út, amelyen hazajutnék: / állok az ég előtt: fölcsöngessem az Istent?”

✂ **Ön mit gondol: Az anyagközpontúsággal szemben mi állhatunk-e az ég előtt, hogy fölcsongethessük Istent?**

Csoóri Sándor: Istent gyakran felcsöngetem, és nem csak karácsonykor. Hiszek a jó gondolat, a jó szavak és tettek erejében, mert a jóság maga az Isten. Én ebből nyerem az erőm, örök forrásom. ✂

„AZ ÉN GYEREEKKOROMBAN MINDEN APRÓSÁGNAK ÖRÜLTÜNK, DE AZ EGYÜTT TÖLTÖTT IDŐ, A KÖZÖSEN MEGÉLT PILLANAT VOLT A LEGFŐBB ÉS LEGSZEBB AJÁNDÉK.” (CSOÓRI SÁNDOR)

BAROKK ÉS SZAKRALITÁS: NÖPAUER MÁTÉ ÖRÖKSÉGE

Induljunk el egy képzeletbeli sétára Buda utcáin: kezdjük a Margit körút és a Török utca sarkánál, sétáljunk egy ideig a körúton, aztán a Bem József utcán átvágva haladjunk tovább a Fő utcán. Az Alagúthoz érve válasszuk a Lánchíd utcát, menjünk el a Várkert Bazár előtt egészen az Attila útig, majd folytassuk utunkat a Krisztina körúton. Legyen a Krisztina tér a végállomás. Sétánk során öt olyan templom mellett is elhaladunk, mely magán viseli a barokk kori Buda legismertebb építőmestere, Nöbauer Máté kézjegyét. Akad köztük, amely szerényen megbúvik a házak között, míg mások már messziről magukra vonják a figyelmet.

▶ A Szent Anna-plébániatemplom építését 1740-ben Hamon Kristóf vezetésével kezdték el

A NÖPAUER-TEHETSÉG EMLÉKE

Nöbauer (más helyeken Nepauer) Máté, vagy ahogyan még ismert, Nöbauer Máttyás Buda egyik legfoglalkoztatottabb építőmestere volt a 18. század második felében. Életéről nagyon keveset tudunk, azonban munkássága a mai napig őrzi emlékét: a Margit körúti Budapest Országúti Szent István-, a Fő utcai görög-katolikus Szent Flórián-templom, a Batthyány téri Budapest-Felsővízvárosi Szent Anna-templom, a tabáni Alexandriai Szent Katalin-templom és a Krisztina téri Havas Boldogasszony-templom is Nöbauer tehetségének öröke.

1740. július 26-án, Szent Anna ünnepén tették le a légiiesen elegáns Szent Anna-templom alapkövét. A csodás barokk épület ma is a Batthyány tér ékköve. Noha ő maga már nem érthette meg, a templom megszületésével megvalósult Vízváros egykori papja, Raspani Tamás álma, aki a török kiűzése utáni évtizedekben minden erejével azért dolgozott, hogy a városrésznél saját plébániatemploma legyen. 1718-ban bekövetkezett halála előtt teljes vagyonát erre a nemes célra ajánlotta fel.

1746-ra Hamon Kristóf építőmester irányításával elkészült a templom szentélye, mely az építkezés befejezéséig már otthont tudott adni a miséknél. Hamon fiatalon Krichhammer Sebestyén budai kőműves mellett dolgozott, majd annak 1729-es halálakor elvette feleségül árván maradt 15 éves lányát, Klárát. Hogy a szerelem közrejátszott-e a frigyben, azt ennyi idő távlatából nehézkes volna megállapítani, az viszont biztos, hogy a korabeli szokásoknak megfelelt ez a megoldás, és a házasságból később 10 gyermek is született. Gyakori jelenség volt abban

A BATTHYÁNY TÉREN ÁLLÓ FELSŐVÍZVÁROSI SZENT ANNA-TEMPLOM ÉPÜLETE A FŐVÁROS BAROKK ÉPÍTÉSZETI EMLÉKEI KÖZÜL IS KIEMELKEDIK.

az időben, hogy egy elhunyt mester segédje elvette annak özvegyét vagy árván maradt lányát. A céhszokások alapján ugyanis így előnyt élvezhetett a céhbe való felvételnél – és a gyászoló család sem maradt teljesen magára.

Nöbauer Mátéról csak sejtik, hogy 1719-ben született a morvaországi Brünnben.

És valóban, a házasságnak köszönhetően 1731-ben, 38 évesen Hamon is megszerezte a mesterjogot, 1745-től pedig Buda városának hivatalos kőművesmestere lett.

A Szent Anna-templom mellett – melynek nagy valószínűséggel a terveit is ő készítette – 1746-tól a Bécsi út 32. szám alatt álló Szent Boldogasszony-plébániatemplom építésén is dolgozott, ám a sors úgy hozta, hogy egyik épületet sem fejezhette be. 1748 elején meghalt, február 5-én a félkész Szent Anna-templom kriptájában temették el.

A MESTERRÉ VÁLÁS

Mesterjoga özvegyére, Krichhammer Klárára szállt, aki a húszas éveinek végén járó Nöbauer Máté pallért – vagyis építészeti munkákban jártas munkavezetőt – bízta meg néhai férje félbemaradt templomépületeinek befejezésével. Még ugyanebben az évben hozzá is ment feleségül, így a férfi bekerülhetett a létszámát szigorú feltételek alapján szabályozó budai kőműves és kőfaragó céhbe. Ő maga is kőművesmesterré válhatott, ami a legmagasabb elérhető képesítést jelentette akkoriban. Hogy mennyire zárt csoport volt ez, jól mutatja, hogy ennek az akkor közel ötven éve alapított céhnek a mesterkönyvében Nöbauer Máté neve mindössze huszonharmadik volt a névsorban. Gy. Balogh Ágnes, Nöbauer kutatója szerint a feljegyzésekben 1748 tavaszán találkozhatunk először a pallér alakjával, korábbi életútjáról szinte semmilyen információ nem maradt fenn. Az is csupán sejtés, hogy 1719 körül született a morvaországi Brünnben.

Kőművesmesterként Nöbauer egyik első dolga volt, hogy felszabádtassa Hamon Kristóf inasait – köztük annak fiát, Hamon János Mihályt. Később négy másik mostohafiát is kita-

VILÁGI ÉPÜLETEK IS KÖTÖDNEK A NEVÉHEZ, AZ Ő MUNKÁJA PÉLDÁUL A MAI TÁNCICS MIHÁLY UTCA 7. SZÁM ALATT TALÁLHATÓ ERDŐDY-PALOTA.

nította a kőműves szakmára. Krichhammer Klárával kötött házasságából született három gyermeke közül csak egyetlen lánya érte meg a felnőttkort. 1764-ben meghalt a felesége is, ám Nöpauer még ebben újranősült, özvegy Staudinger Júliát vette feleségül.

Nöpauer Máté viszonylag gyorsan nagy szakmai tekintélyt és társadalmi elismerést vívott ki magának: a nyolcvanas évek elején már számos ingatlan volt a nevében (köztük a Hess András téri hétszobás Vörös Sün-ház és az azzal szomszédos épületek közül több is), 15 éven keresztül volt a céh választott főcéhmestere, és több fontos szerepet is betöltött a budai közéletben. A 18. századi budai templomépítészeti vezető alakja 1792. szeptember 29-én hunyt el.

NÖPAUER-STÍLUSJEGYEK

Nöpauer Máté először Hamon Kristóf befejezetlen épületeinél bizonyította tehetségét. A Sárkány Boldogasszony-templom az 1760-as évek második felében készült el Buda Újlak városrészében. A munka során Nöpauer a legtöbb ponton ragaszkodott

Hamon eredeti terveihez. A 21,5 méter széles és 55 méter magas Szent Anna-templom esetében azonban más volt a helyzet. Az épületből Hamon Kristóf halálakor csak a szentély, illetve a templom alapfalai álltak. A kész épület pedig már sok ponton magán viselte Nöpauer stílusát: a főhomlokzat és a kapu kerete már az ő tervei szerint valósult meg. Az elegáns barokk templom 1761-ben készült el teljesen, de felszentelésére még több mint negyven évet kellett várni a budai hívő közösségnek. Érdekes, hogy az 1763-as, a mai Richter-skála szerint 6,2-es erősségű komáromi földrengés során jelentősen megsérült épület helyreállításában kiemelkedő szerep jutott az egykori mester fiának, Hamon János Mihálynak.

A tabáni Alexandriai Szent Katalin-templom 1749 és 1753 között épített főhomlokzata és szerény, gúlatetős tornya már Nöpauer önálló alkotása volt. Akárcsak néhány évvel később

➔ **A Felsővízvárosi Szent Anna-templom homlokzatának szobrai Eberhardt Antal alkotta, a központi szoborcsoport Szent Annát és a gyermek Máriát ábrázolja**

a Bécsi úti templomnál, itt is az épület oldalára helyezte a tornyot. 1752-ben megbízást kapott a Krisztina téri Havas Boldogasszony-templom kápolnájának bővítésére is. „Nöpauer első nagy önálló templomépítkezése az 1752–1767 között az ő tervei szerint épült budai Margit körüti ferences (volt Ágoston-rendi) templom volt. A helyén megelőzően egy 1707-ben épült kis templom állt, amely az 1750-es években már szűknek bizonyult, ezért határozta el új templom építését az Ágoston-rendi konvent. Nöpauert 1752-ben bízták meg a tervek elkészítésével, majd az építkezés anyagi okokból rendkívül lassan haladt előre, s csak 1770-ben szentelték fel az elkészült templomot” – írja Gy. Balogh Ágnes a kőművesmesterről szóló tanulmányában. Nagy valószínűséggel szintén kizárólag saját tervei alapján emelte a Fő utcai Szent Flórián-templomot is 1759 és 1761 között.

Noha az utókor Nöpauer Mátét leginkább a hazai barokk templomépítész mestereként tartja számon, világi épületek is kötődnek a nevéhez. Az ő munkája például a mai Táncsics Mihály utca 7. szám alatt található Erdődy-palota, de dolgozott katonai erődítményeken, és éppen úgy végzett javításokat a budai városparancsnok lakásán, mint a polgárórság fogdáján, és őt kérték fel 1769-ben a Szentháromság utcában található régi budai városháza kibővítésére is. ✂

JAZZ AZ ÚJ ÉVBEN IS

A hazai jazzélet egyik meghatározó, méltán ismert és elismert együttese a Sárík Péter Trió, amely fennállása óta rengeteg emberrel szeretett meg a jazzt, és avatta be ebbe a titokzatos műfajba a közönséget. 2025. január 4-én négy meghívott sztárvendég kíséretében a Várkert Bazárban tartják évnyitó koncertjüket. Erről, a meghívott vendégekről és az együttes népszerűségéről is beszélgettünk Sárík Péterrel.

A Trió évnyitó koncertjén egy vidám és sokszínű gálával készülnek a szereplők, tudtuk meg Sárík Péterrel. „A trióműsorok mellett rendszeresen alkotunk közös produkciókat vendégművészekkel. Közülük hívtunk meg most négy csodás előadót, Illényi Katicát, Berki Tamást, Szőke Nikolettát és Koszorus Krisztina Koszikát” – mondta. A Sárík Péter Trió az elmúlt másfél évben mind a négy művésszel friss műsort hozott létre, így szinte csak újdonságok lesznek hallhatók a Várkert Bazárban.

A koncerten Illényi Katicával klasszikus zenei átiratokat, Szőke Nikolettával világslágerek jazzes feldolgozásait, Berki Tamással jazzörökzöldeket és Berki-slágereket, Koszorus Krisztinával pedig magyar és román népzenei foglalkozásokat, természetesen utóbbiakat is a saját stílusukra hangszerezve. A vendégművészek és a Trió előadói stílusát ismerve zeneileg is nagyon színes évnyitó várható.

Sárík Péter a beszélgetésben kitért arra is, hogy a Várkert Bazárban volt a premierje a Beethoven-anyaguknak, itt mutatták be a Kékszakáll-feldolgozásukat, valamint Sárík Péter szerzői lemezét, az *Idebent-odakintet*, de játszottak már Bartókot, és adventi estjük is volt.

„Annyi szép emlék és siker köt ide minket, hogy a január 4-i fellépés biztos szerencsét hoz az egész évre” – fogalmazott a művész.

„Nagy örömmel mondhatom, hogy a Sárík Péter Trió mára Magyarország egyik legnépszerűbb jazz-zenekarává vált, ami biz-

➔ **A Sárík Péter Trió januári koncertjén többek között Illényi Katica is fellép**

tos annak is köszönhető, hogy számunkra nagyon fontos a közönség. Még ha Bartókot vagy más, nehezebb zenét játszunk is, azt mindig úgy próbáljuk előadni, hogy azt bárki be tudja fogadni. Mindig bevonjuk a hallgatókat a koncertbe, minden koncerten együtt énekelünk, taposunk velük, műsorunkkal, munkánkkal azon vagyunk, hogy feltöltsük a közönségünket, örömet, katarzist, igazi élményt nyújtsunk az embereknek” – mesélte lelkesen a művész.

Zárszóként elmondta, hogy mindenkinek nagy szeretettel ajánlják a koncertet, kivált azoknak, akik még soha nem voltak jazzkoncerten. Akik pedig már voltak, nekik is ott a helyük – fogalmazott Sárík Péter.

PROGRAMOK A VÁRKERT BAZÁRBAN

2024

- 12. 17.** „Ezüst esőben száll le a karácsony” – Aposztróf
- 12. 22.** Kolompos Együttes: Kiskarácsony-Nagykarácsony / családi nap
- 12. 22.** Mennyei Muzsika / családi nap
- 12. 22.** Modern Art Orchestra adventi koncertje – Szőke Nikolett & Hont Lilla
- 12. 29.** Többet magunkról – A Grecsó fivérek estje
- 12. 30.** Random Trip – Előszilveszter
- 12. 31.** Be Massive Szilveszter – New Year's Eve Party

2025

- 01. 01.** StEFREM Újévi koncert
- 01. 03.** Dívák újéve – Tóth Vera Band és a BJO Brass – Vendég: Radics Gigi
- 01. 04.** Sárík Péter Trió & Illényi Katica, Berki Tamás, Szőke Nikolett, Koszorus Krisztina Koszika
- 01. 26.** Szelíden és szilárdan – Hitvallás Szabó Magda műveiből, életről, családról
- 01. 30.** Nővé Soma és Ifj. Csoóri Sándor – Várkert Akusztik

HÍREK A BUDAVÁRI PALOTANEGYEDBŐL

A Nemzeti Hauszmann Program célja a Budavári Palotanegyed megújítása. Megtiszteltetés számunkra, hogy olyan épületeket és tereket adhatunk vissza az embereknek, amelyek korábban nem csupán méltatlan állapotban voltak, de sokszor el is voltak zárva a látogatók elől. Mindent megteszünk azért, hogy mindig időben felhívjuk a figyelmet az aktuális munkálatokra és az azokkal járó esetleges forgalmi változásokra. Reméljük, ez is elősegíti, hogy a jövőben is megtiszteljenek bennünket figyelmükkel, bizalmukkal.

KORCSOLYAPÁLYA A VÁROS FELETT

December elején nyílt meg Budapest egyik legkülönlegesebb korcsolyapályája a Savoyai teraszon. A 400 négyzetméteres, környezetbarát pálya január közepéig várja a különleges kilátás mellett korcsolyázni vágyókat. A pálya a hét minden napján délután nyit, és hangulatos kivilágításának köszönhetően egészen 22 óráig használható saját vagy a helyszínen bérelt korcsolyával. A különleges, környezetbarát felületen a Ferencvárosi TC U8-as jégkorongozói korcsolyázhattak először.

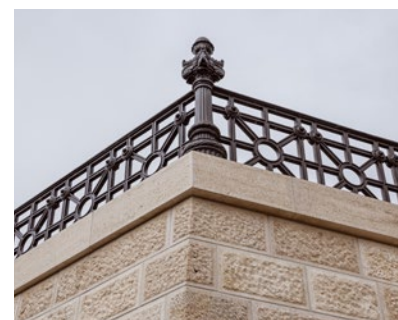
MÉLTÓ HELYÉRE KERÜL A SZOBORCSOPORT

Hauszmann Alajos építész a Budavári Királyi Palota bővítésekor az új, északi szárny Szent György téri homlokzatára a magyarság szimbolikájával gazdagon díszített főbejáratot tervezett. Jungfer Gyula szecessziós stílusú kovácsoltvas kapuja felett kapott helyet Jankovits Gyula szobrászművész *Hungária* című szoborcsoportja. Az alkotás a palota elkészítésében jelentős szerepet betöltő magyar ipar és kereskedelem dicsőségéről szól. A II. világháború után a részben sérült szoborcsoportot ideológiai okokból eltávolították. A Budavári Palota megújításának részeként Hauszmann Alajos eredeti tervei szerint építik újjá

a szakemberek az északi szárnyépületét, amelynek északi kapuzata felett az újraalkotott Hungária-szoborcsoport is méltó helyet kap.

ELKÉSZÜLT A TÁMFAL ÉS A KORLÁT

A Várkapitányság szakértői december elején végeztek a Palota utat keleti irányban szegélyező támfal építésével, amely süttői mészkőből készült kváderköves felületet kapott. A Lovarda utca torkolatától északra húzódó támfal tetején rögzítették az öntöttvas korlátot, mely stílusában megegyezik a Palota út Ybl-féle korlátjának mintájával. Az elvégzett munkának köszönhetően mára újra a 19. század végi látványban gyönyörködhetnek a látogatók.

HAUSZMANN KORI LELETEKET TALÁLTAK

A Budavári Palota történelmi jelentőségű megújítása a tervezett ütemben halad. Már eltávolították az északi szárny kommunizmus idején átalakított részeit, hogy a Hauszmann Alajos tervezte épület korhű módon állhasson helyre. A munkálatok során különös figyelmet fordítottak a szakemberek az értékes épületrészek és szerkezetek megóvására, az előkerült eredeti épületmaradványok összegyűjtésére és megőrzésére.

A palota látványterve a Hunyadi udvarról

A palota északi szárnyának földszintjén találtak rá a szakemberek a 19. és 20. század fordulóján épült Budavári Királyi Palota eredeti padlóburkolatainak maradványaira, amelyek Walla József budapesti műhelyéből valók. A bordó-szürke műkövek geometrikus, antik, úgynevezett meander- és futókutyamotívumokkal készültek, és meglehetősen élénk színvilággal maradtak meg. Ezek egykor a portás és a templomszolga lakásának konyhapadlóit borították a dunai oldal földszintjén, valamint hasonlók kerültek elő a közeli személyzeti folyosók és illemhelyiségek helyén is.

Walla József műhelyéből való padlóburkolat

A morvaországi származású Walla József a hazai cementalapú építőanyagok gyártásának legjelentősebb képviselője volt. A Walla-féle műkö padlóburkolatok a fővárosi bérházak és magánpaloták mellett az államasutak állomásain, a vásárcsarnokokban, valamint az Országházban is megtalálhatók. Az 1896-os millenniumi kiállításon a Walla-féle mozaik- és cementgyár termékeit külön cementpavilon mutatta be, 1904-ben Walla József a gyáripar terén szerzett érdemei elismeréséül pedig megkapta a Ferenc József-rend lovagkeresztjét is.

A földszinti lelőhelyen három különleges faldarabot is találtak, amelyeket Detoma Antal műmárványozó és stuccateur cége speciális homokkőporos, vízmentes meszet alkalmazó habarcsból készített 1901-ben. Az egykori északi szárny Szent György téri főbejárata mögötti vesztibül és a fedett belső udvar falmezőit ilyen vakolt felületekkel alakították ki. A most előkerülő leletek jelentősége, hogy kétséget kizáróan szemléltetik az eredeti falburkolat színét, anyaghasználatát és textúráját, amelyek pontos

Különleges faldarab Detoma Antal műhelyéből

megállapítása – színes fényképfelvételek hiányában – eddig lehetetlen volt. Walla Józsefhez hasonlóan Detoma Antal is kora kitűnő hazai iparos volt, műmárvány munkái a Királyi Palota legszebb és legfontosabb termeit díszítették.

A Nemzeti Hauszmann Program egyik fő célkitűzése, hogy a Budavári Palota épületegyüttese ismét azt az arcát mutassa, amelyet fénykorában, a századforduló idején csodálhattak meg az ide látogatók. A rekonstrukció részeként az épület visszakapja egykori homlokzatát, tetőzetét, és a belső tereinek egy része is újjászületik. A Budavári Palota megújítása a 2021. augusztus 20-án átadott Szent István-terem után a Szent György tér felől folyik.

A KORONÁS SÜTEMÉNY

A Galette des Rois, vagyis a háromkirályok lepénye ahhoz a jeles naphoz kapcsolódik, amely Gáspár, Menyhért és Boldizsár kis Jézusnál tett látogatásának ünnepe, és erre a napra esik Jézus megkeresztelkedése is. Ebből az alkalomból vizet szentelnek a templomokban, innen származik a vízkereszt elnevezés.

A süteményt először az ókori Rómában készítették el, a téli nap-éj egyenlőség idején Szaturnusz isten tiszteletére szervezett ünnepségre. A lepény felvágásának meghatározott sorrendje volt. Az első szelet a szegényeket, az elsőnek alamizsnát kérő koldust illette. A második szelet a távollévőké lett, azoké, akik nem lehettek jelen a sütemény elfogyasztásakor, ezután következtek a jelen lévő ünneplők. A hagyomány szerint egy apró figurát, általában egy porcelánbabát vagy egy szem mandulát rejtettek el a sütemény tésztájában. Az apró „ajándékot” megtaláló családtag lett a király, aminek öröme egy kicsi papírkoronát kapott. E kedves hagyomány miatt a Galette des Rois elkészítése nemcsak finom desszertet jelent, hanem egyben egy különleges, közösségi élményt is, amely összeköti az asztaltársaságot az ünnep idején. ✿

mány szerint egy apró figurát, általában egy porcelánbabát vagy egy szem mandulát rejtettek el a sütemény tésztájában. Az apró „ajándékot” megtaláló családtag lett a király, aminek öröme egy kicsi papírkoronát kapott. E kedves hagyomány miatt a Galette des Rois elkészítése nemcsak finom desszertet jelent, hanem egyben egy különleges, közösségi élményt is, amely összeköti az asztaltársaságot az ünnep idején. ✿

MANDULÁS DESSZERT

Hozzávalók:

- ✿ 2 csomag leveles tészta
- ✿ 125 g őrölt mandula
- ✿ 100 g cukor
- ✿ 75 g puha vaj
- ✿ 2 tojás
- ✿ 1 teáskanál vaníliakivonat
- ✿ 1 tojás (a kenéshez)
- ✿ 1 apró porcelánbaba vagy egész mandula

Elkészítés:

Melegítsük elő a sütőt 180 fokra. A mandulát, cukrot, vajat, tojásokat és vaníliát keverjük össze egy tálban, amíg sima és krémes masszát nem kapunk. Terítsük ki az egyik leveles tésztát egy sütőpapírral bélelt tepsi-be. A mandulás krémet egyenletesen oszlassuk el a tésztán, a széleket hagyjuk szabadon. Helyezzük el a porcelánbabát vagy mandulát a töltelékben, ha szeretnénk. Fedjük be a másik levelestésztával, és a széleket nyomkodjuk össze. A tészta tetejét kenjük meg felvert tojással, majd egy éles késsel vágjunk bele mintákat. Süssük 25-30 percig, vagy amíg a tészta aranybarnára sül. Hagyjuk hűlni, majd helyezzünk a tetejére egy saját készítésű papírkoronát, és szolgáljuk fel.

KERESZTREJTVÉNY

Olvasóinkat hónapról hónapra játékra hívjuk, amelynek nem titkolt célja, hogy izgalmas, érdekes részleteket fedezzenek fel a budai Várnegyed csodás épületei között sétálva.

A kérdés és egyben a rejtvény megfejtése ezúttal: melyik kedvelt együttes látható a fotón?

A megfejtést, valamint a játékos nevét és címét január 6-ig várjuk e-mailben (budavarisetak@varkapitanysag.hu) vagy postai levélben (Várkapitányság Nonprofit Zrt., 1519 Budapest, Pf. 365). Kérjük, az e-mail tárgyában vagy a borítékon tüntessék fel: Magazin, rejtvény. A megfejtést postai úton beküldő játékosainkat kérjük, hogy a telefonszámukat is szíveskedjenek elküldeni a kapcsolatfelvétel megkönnyítése érdekében.

A helyes megoldást beküldők között páros belépőjegyet sorsolunk ki a Budai Várséták tematikus vezetéseire.

	REPÜLŐTÍPUS	RÉZÜST KÖZEPE!	ELEMI TÖLTÉS JELE	NEPTÚNIUM VEGYJELE	HEGEDŐ TARTÓJA	
1						E
VARRÓ-ESZKÖZ			TASLI, NÉPIESEN			
CSODÁLKOZÓ HANG		SUPERMAN JELE		ÜRES KÖR!		
HOKIKORONG		KÉZFEJ KÖZEPE!		... MANFREDI, SZÍNÉSZ		
2	IDEGEN FÉRFINÉV	CSEH TELEPÜLÉS			KÖZÉPKÉKI	
... MORGANA, DÉLIBÁB		AZ IDŐ JELE			CSAPÁGY-MÁRKA	
LÉLEGZIK		KIPLING KÍGYÓJA		ISMÉTLÉS, RÖVIDEN		
R		ÁRAM-ERŐSSÉG JELE		RÓMAI EGYES		TÖKMAG!
				TINTA, ANGOLUL		
				RYDBERG-ÁLLANDÓ		
				OSZTÁLY-FŐNÖK, R.		

A megfejtést beküldő személyek a megfejtés beküldésével elfogadják, hogy személyes adataik kezelése a <http://varkapitanysag.hu/adatkezesi-tajkoztato> internetes oldalon elérhető tájékoztatónak megfelelően történik.

Ünnep

A BUDAVÁRI PALOTANEGYEDBEN

2025. 01. 04.

VÁRKERT BAZÁR, RENDEZVÉNYTEREM

SÁRIK PÉTER TRIÓ

& Illényi Katica, Berki Tamás,
Szőke Nikoletta, Koszorus Krisztina Koszika

BUDAVÁRI
PALOTANEGYED

Várkert
Bazár

További információk
és jegyvásárlás:
varkertbazar.hu

